ވޮލި އު މް : 41 އަދަދު : 72 ތާ ރީ ޚު : 2 ޖު މާ ދަލް އާ ޚި ރާ 1433 - 23 އޭޕް ރީ ލް 2012 ހޯ މަ
ޤާ ނޫނު ނަންބަރު: 3/2012
ގެވެށި އަނި ޔާ ހު އް ޓު ވު މު ގެ ޤާ ނޫނު
 ގެޒެޓު ގައި ޝާ އި ޢު ކު ރަނީ ، ޤާ ނޫނުތަކާ އި ، ގަވާ އި ދު ތަކާ އި ، ސަ ރުކާ ރުގެ އޮފީސްތަކު ން
ރައީސުލް ޖު މް ހޫ ރި އް ޔާ ގެ އޮފީސް ނެރުއް ވާ އި ޢު ލާ ންތަކާ އި ، ދެންނެވު ންތަކާ އި ، ނޫސްބަޔާ ންތައް ފަދަ ލި ޔު ންތަކެ ވެ.
ބޮޑު ތަކު ރު ނުމަގު  ގެޒެޓް ޝާ އި ޢު ކު ރަނީ ކޮންމެ ހަފު ތާ އެއް ގެ ހޯ މަ ދު ވަހާ އި ބު ރާސްފަތި ދު ވަހު އެވެ.
ފާ
 3 މެއި 2012 ވާ ބު ރާސްފަތި ދު ވަހު ން ފެށި ގެން ދި ވެހި ސަ ރުކާ ރުގެ ގެޒެޓުގައި
މާ ލެ، ދި ވެހި ރާއް ޖެ
ޝާއިޢު ކުރެއް ވު މަށް ސަރުކާރުގެ އޮފީ ސްތަކުން ލި ޔު ންތައް ފޮނުއްވާ ގަޑި އާ އި ދު ވަސް
ބަދަލު ވާ ނެއެވެ. މި ގޮތު ން، ހޯމަ ދުވަހުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢު ކުރެއްވުމަށް ފޮނުއްވާ ލިޔުންތައް
ނު: 3323701 ، 3336137 ފޮނުއްވުމުގެ އެންމެފަހު ވަގުތަކީ، ކުރީ ހަފުތާގެ ބުރާ ސްފަތި ދުވަހުގެ ނިޔަލަށެވެ. އަދި
ފޯ
ބުރާ ސްފަތި ދުވަހުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢު ކުރެއްވުމަށް ފޮނުއްވާ ލިޔުންތައް ފޮނުއްވުމުގެ
ފެކް ސް: 3325500
އެންމެފަހު ވަގުތަކީ، ހިނގަމުންދާ ހަފުތާގެ އަންގާރަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށެވެ. ލި ޔު ންތައް
އީ މެއި ލް : gazette@po.gov.mv gazette@po.gov.mv މި އީ.މެއި ލް އެޑް ރެހަށް ފޮނުއް ވު ން އެދެމެވެ.
 ގެޒެޓު ގައި ޝާ އި ޢު ކު ރެއް ވު މަށް ފޮނުއް ވާ ލި ޔު ންތައް ލި ޔެފައި ހު ންނަންވާ ނީ
ވެބް ސަ އި ޓް : www.gazette.gov.mv
މައި ކް ރޯސޮފް ޓް ވާ ރޑު ގައި ފަރުމާ ފޮންޓު ންނެވެ.

2012 ވަނަ އަހަރުގެ އޭޕްރީލް މަހުގެ 9 ވި ހޯމަ ދުވަހު އޮތް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފުރަތަމަ ދައުރުގެ
5 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފާސްކުރެއްވި " ގެވެށި އަނިޔާ ހުއްޓުވުމުގެ ބިލު " ޤާނޫނުއަސާސީގެ 92 ވަނަ މާއްދާގައިވާ
ގޮތުގެ މަތިން، 23 އޭޕްރިލް 2(2012 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1433ހ) ވި ހޯމަ ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަޞްދީޤު
ކުރެއްވުމުން، މި ބިލު ޤާނޫނަކަށްވެ، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މިއަދު ޝާއިޢު ކުރެވިއްޖެއެވެ .

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 3/2012
ގެވެށި އަނިޔާ ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު
އެއްވަނަ ބައި
ތަޢާރުފާއި ނަން
ތަޢާރުފާއި ނަން 1. (ހ) މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިނގާ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމާއި މަނާކުރުމުގެ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހިންގާ މީހުންނާމެދު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ
އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުން ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމާއި
އެހީތެރިވެދިނުމުގެ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، ކަމާގުޅޭގޮތުން އޮތް ދައުލަތުގެ
މުއައްސަސާތަކުގެ ދައުރު ކަނޑައެޅުމާއި، އެއް މުއައްސަސާ އަނެއް މުއައްސަސާއާ ގުޅިގެން
މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ގޮތްތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނެވެ .
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާކަމަށް، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ގުޅުމަކުން
ގުޅިގެންވާ މީހުންގެ ތެރެއިން އެކަކު، އެ ގުޅުމުގައި ހިމެނޭ އަނެކާގެ ނުވަތަ އަނެކުންގެ
މައްޗަށް، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިންގުމަށެވެ .
(ނ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "ގެވެށި އަނިޔާ ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު" އެވެ.
ދެވަނަ ބައި
މަޤްޞަދު
މަޤްޞަދު 2. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަކީ، އަންނަނިވި މައިގަނޑު އަމާޒުތައް ހާސިލުކުރުމެވެ .
(ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ހަމަކޮންމެ ޢަމަލަކީ، ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައި، ކޮންމެ ގޮތަކަށް، ކޮންމެ
ފެންވަރެއްގެ ބައެއްގެ މެދުގައި ހިނގިނަމަވެސް، ކަނޑައެޅިގެން ޤާނޫނާ ޚިލާފު ޢަމަލެއްކަން
ކަނޑައެޅުން .
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފި ޙާލަތެއްގައި، އެ ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް
އެކަށީގެންވާ ރައްކާތެރިކަމާއި ޙިމާޔަތް ލިބިދިނުން .
(ނ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާއަށް އެންމެ ޚަރަދުކުޑަކޮށް، އެންމެ އަވަހަށް، އަދި
އޭނާއަށް އެންމެ ލުއިފަސޭހަ މަރުޙަލާއެއްގެ ތެރެއިން އިންސާފު ހޯދައިދިނުން .
(ރ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާ ދުޅަހެޔޮ ޞިއްޙަތަކަށާއި ދުޅަހެޔޮ ދިރިއުޅުމަކަށް
3

ރުޖޫޢަކޮށްދިނުމަށް އެކަށީގެންވާ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގައިދިނުން .
(ބ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގާ މީހުންގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވައި އަދި އެފަދަ މީހުން
އިޞްލާޙުވުމަށް ބޭނުންވާ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އަޅަންޖެހޭ އެންމެހައި ފިޔަވަޅުތައް
އެޅުން .
(ޅ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމުގެގޮތުން، ޝަރީޢަތުން ކުރާ އަމުރުތަކާއި، ޤާނޫނީ ބާރު
ލިބިގެން ދައުލަތުގެ އެހެން މުއައްސަސާތަކުން ކުރާ އަމުރުތައް ތަންފީޛުކުރެވޭނެގޮތް ހެދުން .
(ކ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތަކާގުޅޭ ޚާއްޞަ ސިފަތަކާއި ކަންކަމަށް، ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތައް
އަހުލުވެރިކުރުވައި، އެފަދަ ފަރާތްތަކުގެ ކަމާގުޅޭ ޤާބިލުކަން އިތުރުކޮށްދިނުން .
(އ) ޢާންމުގޮތެއްގައި ކަންހިނގާގޮތަށް ބަލާއިރު ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނާ ފުރަތަމަ
ދިމާވާ ބަޔަކަށްވެފައި އޮންނަނީ ޞިއްޙީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތައް ކަމަށްވާހިނދު،
އެކަން ފާހަގަކުރުމާއެކު، ގެވެށި އަނިޔާ ލިބިފައިވާކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ މީހުންނަށް
އެކަށީގެންވާ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުމުގައާއި، އެފަދަ މައްސަލަތައް ފުލުހުންނަށް
ރިޕޯޓުކުރުމުގައި ޞިއްޙީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށްއޮތް ޒިންމާތައް
ކަނޑައެޅުން .
(ވ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގާ މީހުންނަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުންނާއި ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގެ
ދަށުން އުފުލަންޖެހޭ ޖިނާއީ ޤާނޫނީ ނަތީޖާ އުފުލުމުގެ އިތުރުން، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލާ
ގުޅޭގޮތުން އެމީހުން އުފުލަންޖެހޭނެ މަދަނީ ޒިންމާތައް ތަޢާރުފުކޮށްދީ، އެ ޒިންމާތައް ވަކި
ޤާނޫނެއްގައި ތަރުތީބުކޮށްދިނުން .
(މ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭގޮތުން އެކުލަވާލެވިފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ
މިންގަނޑުތަކަށް ރާއްޖެ ހިޖުރަކޮށް، އެ މިންގަނޑުތަކާ އެއްހަމައެއްގައި، ކަމާގުޅޭ ޢަދުލުގެ
އުސޫލުތައް ބައްޓަންކޮށް، ތަންފީޛުކުރުން.
ތިންވަނަ ބައި
މަފްހޫމްތަކުގެ ރަދީފު
ގެވެށި ގުޅުން 3. (ހ) "ގެވެށި ގުޅުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައިވާ މީހުންގެ މެދުގައި
އުފެދިފައިވާ ގުޅުންތަކަށެވެ .
(1) ކައިވެނިކޮށްގެންއުޅޭ ނުވަތަ އިނދެ ވަރިކޮށްފައިވާ މީހުން .
(2) އެއް ގެއެއްގައި އެކުގައި ދިރިއުޅެން ދިމާވެފައިވާ މީހުން، ނުވަތަ އެގޮތަށް ވަރަށް
ފަހަކާޖެހެންދެން އުޅެފައިވާ މީހުން .
(3) މައިންބަފައިން ކަމުގައިވުން، ނުވަތަ ކުއްޖެއްގެ ބެލެނިވެރިއެއްގެގޮތުން ނުވަތަ
ބަލަދުވެރިއެއްގެގޮތުން ކުއްޖަކު ބަލާބޮޑުކުރުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެފައިވާ މީހެއް
4

ކަމުގައިވުން .
(4) ނަސަބުގެގޮތުން، ނުވަތަ ގާތްތިމާގެކަމުގެގޮތުން، ނުވަތަ ކައިވެނީގެގޮތުން ޢާއިލީ
ގުޅުމަކުން ގުޅިފައިވާ މީހުން .
(5) ގޭގައި ދަރިންބެލުމަށް، ނުވަތަ ގޭތެރޭގެ މަސައްކަތުގައި އެހީތެރިވުމަށްއުޅޭ މީހުން .
(6) ޒާތީ ގުޅުމެއްއޮތް މީހުން .
(ށ) ދެމީހެއްގެ ދެމެދުގައި ޒާތީގުޅުމެއް އޮތްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން، ކޯޓުން ކަނޑައެޅުމުގައި،
އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ .
(1) ގުޅުމުގެ ބާވަތާއި ވައްތަރު .
(2) އޮތް ގުޅުމުގެ ޚާއްޞަކަން އެ ދެމީހުންނަށް ވަޒަންކުރެވޭ މިންވަރު .
(3) އެކުގައި ވަގުތު ހޭދަކުރާ މިންވަރު .
(4) ދިރިއުޅުމުގެ ކަންކަން އެކުގައި ހިއްސާކުރާ މިންވަރު .
(5) އެކުގައި ވަގުތު ހިއްސާކުރާ ތަނުގެ ބާވަތް .
(6) ގުޅުމުގެ މުއްދަތު .
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު 4. (ހ) "ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު" ކަމަށް، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށްޓަކައި ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި
ގުޅުމަކުން ގުޅިގެންވާ މީހުންގެ ތެރެއިން އެކަކު، އެ ގުޅުމުގައި ހިމެނޭ އަނެކާގެ މައްޗަށް،
ނުވަތަ އަނެކުންގެ މައްޗަށް ކުރިކަމަކުން، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ
ރައްކާތެރިކަމަށް ނުވަތަ ޞިއްޙަތަށް ނުވަތަ ދުޅަހެޔޮ ދިރިއުޅުމަށް ގެއްލުމެއް ލިބޭފަދަ ނުވަތަ
އެފަދަ ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެކަމުގެ ބިރު އިޙްސާސްވާފަދަ، އަންނަނިވި ޢަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން،
ޢަމަލެއް ހިންގުމަށެވެ .
(1) ޖިސްމާނީ އަނިޔާކުރުން .
(2) ޖިންސީގޮތުން އަނިޔާކުރުން .
(3) ބަހުގެ ހަމަލާދިނުމާއި ނަފްސާނީގޮތުން އަނިޔާކުރުން .
(4) މާލީގޮތުން ނުވަތަ އިޤްތިޞާދީގޮތުން ދަތިކުރުން .
(5) މެޑިކަލް ޑޮކްޓަރެއްގެ ލަފާ ލިބިފައިވަނީ، އަނބިމީހާ ވަކި މުއްދަތެއްގެ ކުރިން
މާބަނޑުނުކުރުމަށްކަމުގައިވީނަމަވެސް، އަނބިމީހާގެ ޞިއްޙަތަށް ބެލުމެއްނެތި
މާބަނޑުކުރުން .
5

(6) އަނިޔާވެރި ކައިވެންޏަކުން ދުރުވާން މަސައްކަތްކުރާ އަންހެނާގެ ރުހުމާ ދެކޮޅަށް އޭނާ
މާބަނޑުކުރުން .
(7) މީހެއްގެ މުދާ އެ މުދަލުގެ ވެރިފަރާތަށް ބޭނުން ނުކުރެވޭނެފަދަ ގޮތަކަށް ގަސްދުގައި
ހިފެހެއްޓުން .
(8) ބިރުދެއްކުން.
(9) ގޯނާކުރުން .
(10) ފާރަލުން .
(11) މުދަލަށް ގެއްލުންދިނުން .
(12) އެއްގޭގައި ދިރިއުޅޭ ދެމީހުންކަމުގައިނުވާ ޙާލަތްތަކުގައި، ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ ދިރިއުޅޭ ގެއަކަށް، ކަނޑައެޅިގެން ސާފުބަހުން އޭނާގެ ހުއްދަ
ލިބިގެން މެނުވީ، ވަނުން ނުވަތަ ވަދެހުރުން .
(13) މިނޫންވެސް ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ މައްޗަށް ބާރު ފޯރުވުމަށް ނުވަތަ
އެނޫންވެސް އަނިޔާވެރި ޢަމަލެއްކަމަށް ބެލެވިދާނެ އެއްވެސްކަމެއް ކުރުން .
(14) މީހެއްގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރު އޮތްނަމަ، އޭނާ ކުރަން ބޭނުންނުވާނެ ކަމެއް، ނުވަތަ
އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި އޭނާ އަމިއްލައަށް ނުކުރާނެ ކަމެއް އޭނާ ލައްވާ ގަދަކަމުން
ކުރުވުން، ނުވަތަ ބިރުދައްކައިގެން ކުރުވުން، ނުވަތަ ބާރުގެ ބޭނުންކޮށްގެން
ކުރުވުން .
(15) މީހެއްގެ ނުރުހުމުގައި އޭނާ ތަނެއްގައި ބަންދުކުރުން، ނުވަތަ އޭނާގެ އަމިއްލަ
އިޚްތިޔާރުގައި އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އައިސްގޮސް ނުހެދޭނެގޮތް ހެދުން، ނުވަތަ
އޭނާގެ އަމިއްލަ އިޚްތިޔާރުގައި ދަތުރުފަތުރުކޮށް، ހިނގާބިނގާވެނޫޅެވޭގޮތް ހެދުން .
(16) އިސްވެދިޔަ އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ކަމެއް ކުރަން އުޅުން ނުވަތަ ހިންގަން އުޅުން
ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގަފާނެކަމުގެ ބިރު މީހެއްގެ ހިތުގައި އުފެއްދުން .
(17) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގަމުންދާ މަންޒަރު ކަނޑައެޅިގެން ގަސްދުގައި
ކުޑަކުއްޖަކަށް ދެއްކުން ނުވަތަ އަޑުއިއްވުން، ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ފެންނާނެ
ނުވަތަ އަޑުއިވޭނެ ޙާލަތަކަށް ކުޑަކުއްޖަކު ގެންދިޔުން ނުވަތަ ހުށަހެޅުން .
(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އަނިޔާގެ ޢަމަލު މާނަކުރުމުގައި، އަނިޔާގެ ވަކި އެއް ޢަމަލު،
އެއީވެސް އަނިޔާގެ ޢަމަލެއްކަމުގައި ބެލެވިދާނެއެވެ. ނުވަތަ، ވަކި މުއްދަތެއްގައި ވަކި
ބައްޓަމަކަށް ކުރެވެމުންގޮސްފައިވާ ޢަމަލުތަކަކަށް އެކުގައި ބަލާލުމުން، އެ ޢަމަލުތަކުން
6

ޖުމްލަގޮތެއްގައި އަނިޔާގެ ސިފަ ފެންނަކަމަށްވާނަމަ، އެ ހުރިހާ ޢަމަލުތަކެއް އެކުގައި އެއީ
އަނިޔާގެ އެއް ޢަމަލުކަމުގައިވެސް ބެލެވިދާނެއެވެ .
ގެވެށި އަނިޔާގެ 5. "ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ގުޅުމަކުން ގުޅިގެންވާ މީހުންގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ
ތެރެއިން އެކަކު، އެ ގުޅުމުގައި ހިމެނޭ އަނެކާގެ މައްޗަށް ނުވަތަ އަނެކާގެ ބެލުމުގެދަށުގައި ހުރި
ކުއްޖެއްގެ މައްޗަށް ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިންގަމުންދާ، ނުވަތަ ހިންގާފައިވާ، ނުވަތަ އެފަދަ
ޢަމަލެއް ހިންގައިފިކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި، އެ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާ
ނުވަތަ މީހުންނަށެވެ .
ހަތަރުވަނަ ބައި
ޤާނޫނުގެ މަޤާމު
ގެވެށި އަނިޔާގެ ކުށް 6. މި ޤާނޫނުގައި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއްކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކީ،
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފިޔަވަޅުއެޅޭނެ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ އުސޫލުތައް ހިނގާނެ، މަދަނީ ޒިންމާ
އުފުލަންޖެހޭ ޙާލަތްތަކުގައި މަދަނީ ޒިންމާ އުފުލުމާއެކު، އެ ޢަމަލަކީ ޖިނާއީ ކުށެއްކަމަށްވާނަމަ ޖިނާއީ
ކުށުގެ ދަޢުވާ އުފުލޭނެ ކަންކަމެވެ .
ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގެ 7. (ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއްކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކަށް، ޖިނާއީ ކުށުގެ
އިތުރުން މިޤާނޫނު ހިންގުން
ޢަމަލެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އެ ކުށުގެ ޢަމަލަށް ލިބެންޖެހޭ
ޖިނާއީ އަދަބު ލިބުމަކީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅު އެޅުމަށްއޮތް ހުރަހެއްނޫނެވެ.
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއްކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލަކަށް، ޖިނާއީ ކުށުގެ
ޢަމަލެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެހެން ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އެ ކުށަށް ދޭންޖެހޭ އަދަބެއް
ދިންކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެ ކުށުގެ ޢަމަލުކޮށްފައިވާ މީހާއާއި އެ ކުށުގެ ޢަމަލުގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަކީ، ގެވެށި ގުޅުމަކުން ގުޅިފައިވާ ދެމީހުންކަމުގައިވާނަމަ، ޖިނާއީ ކުށަކާ
ގުޅިގެން ކުރާ ދަޢުވާކުރުމާއި ދޭ އަދަބުދިނުމުގެ އިތުރުން، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ
ގޮތުގެމަތިން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައްވެސް، އެ ކުށުގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ އަދި، އެ ކުށުގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއާމެދު، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަޅަންވާނެއެވެ. އަދި، އެ ކުށުގެ
ޢަމަލު ހިންގި މީހާއާމެދުގައާއި ކުށުގެ ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއާމެދުގައި މި ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންވެގެންވާ އުސޫލުތައް ފުރިހަމައަށް ހިނގާނެއެވެ .
ފަސްވަނަ ބައި
ރިޕޯޓުކުރުން
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު 8. (ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގާފައިވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ
ރިޕޯޓުކުރުން
ހިނދެއްގައި ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެކަން
ފުލުހުންނަށް ރިޕޯޓުކުރަންވާނެއެވެ .
7

(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގާފައިވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެހިނދު،
ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެހިނދު، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ
ތެރެއިން ފަރާތަކަށް އެކަން، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ރިޕޯޓުކުރެވިދާނެއެވެ .
(1) ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާ .
(2) ޢަމަލު ހިނގަމުންދާތަން ފެންނަ މީހާ .
(3) ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރެއް .
(4) ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާގެ ރަޙްމަތްތެރިއެއް .
(5) އޮތޯރިޓީ ނުވަތަ މިނިސްޓްރީ .
(6) ޞިއްޙީ ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއްގެ މުވައްޒަފެއް .
(7) ގެވެށި އަނިޔާއާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރާ ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއްގެ ކަމާބެހޭ
މުވައްޒަފެއް .
(8) ގެވެށި އަނިޔާއާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރާ ޖަމާޢަތެއްގެގޮތުގައި ރަޖިސްޓަރީވެގެން
ހިނގަމުންއަންނަ އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާއެއްގެ މުވައްޒަފެއް ނުވަތަ މެންބަރެއް .
(9) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތަކީ ކުޑަކުއްޖެއްނަމަ، އެ ކުއްޖެއްގެ މަންމަ
ނުވަތަ ބައްޕަ ނުވަތަ ބެލެނިވެރިއެއް ނުވަތަ ތިމާގެ މީހެއް ނުވަތަ އެ ކުއްޖަކު
ބެލުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެހުރި މީހެއް .
(10) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގާކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ކޮންމެ މީހެއް .
(ނ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ރިޕޯޓުކުރުމުގައި،
ފުލުހުންގެ އިދާރާއަށް ހާޒިރުވެ އަނގަބަހުން ނުވަތަ ލިޔުމުން އެކަމެއް ރިޕޯޓުކުރެވިދާނެއެވެ.
ނުވަތަ އެ އިދާރާގެ މައްސަލަ ރިޕޯޓުކުރުމަށް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ ނަންބަރަކަށް ނުވަތަ
އެޑްރެހަކަށް ގުޅައި، ފޯނުގެ ޒަރީޢާއިން ނުވަތަ ފެކްސްގެ ޒަރީޢާއިން ނުވަތަ އެނޫންވެސް
މުވާސަލާތުގެ ޒަރީޢާއިން މުޢާމަލާތުކޮށް އެކަމެއް ރިޕޯޓުކުރެވިދާނެއެވެ .
(ރ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގަމުންދާކަމަށް ނުވަތަ ހިނގާފައިވާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެހިނދު،
ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެހިނދު، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހަކު ނުވަތަ ފަރާތަކުން
ރިޕޯޓުކުރުމުން، އެކަން ހަމައެކަނި ރިޕޯޓުކުރިކަމަށްޓަކައި، އެކަމުގެ ނަތީޖާއެއްގެގޮތުން
އުފުލަންޖެހޭ އެއްވެސް ޤާނޫނީ ޒިންމާއެއް ނުއޮންނާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ރިޕޯޓުކުރި ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލަކީ އެފަދަ ޢަމަލެއްނޫންކަން ފަހުން ސާބިތުވިނަމަވެސް، އެކަން އޭނާ ރިޕޯޓުކުރީ
ހެޔޮނިޔަތުގައިކަމަށްވާނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް އެއްވެސް ދަޢުވާއެއް ކުރެވިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި
އެއްވެސް ޤާނޫނީ ޒިންމާއެއް އުފުލަންޖެހޭ ޙާލަތެއް އޭނާއަށް ކުރިމަތިކުރުވައިގެން ނުވާނެއެވެ.
8

ހަވަނަ ބައި
ފުލުހުންނާއި ޞިއްޙީ އަދި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތަކުގެ ދައުރު
ރިޕޯޓުކުރުމުގެ ޒިންމާ 9. މީހަކު ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވެއްޖެކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެހިނދު، އޭނާގެ ޙިމާޔަތާއި
ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި އެކަން ފުލުހުންނަށާއި އޮތޯރިޓީއަށް ރިޕޯޓުކުރުމަކީ، އެކަން ފާހަގަކުރެވުނު
ޞިއްޙީ އަދި އިޖްތިމާޢީ އިދާރާއެއްގެ މައްޗަށްއޮތް ޒިންމާއެކެވެ. އަދި އެ ޢަމަލުގެ ތަޙްޤީޤުގެ
މަރުޙަލާގައާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ މަޞްލަޙަތަށް
އުނިކަމެއްނާންނާނެ ގޮތުގެމަތިން، އަދި އޭނާގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްވެ ދެމިއޮންނާނެ ގޮތުގެމަތިން،
އެއްބާރުލުންދިނުމަކީ އެ ޞިއްޙީ އިދާރާއިން ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ އިދާރާއިން ކުރަންވާނެކަމެކެވެ.
ރިޕޯޓަށް ފުލުހުން 10. ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ރިޕޯޓެއް ފުލުހުންނަށް ލިބިއްޖެހިނދެއްގައި، އެކަން ބެލުމަށް،
ޢަމަލުކުރުން
އަދި އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް، ލަސްނުކޮށް ފުލުހުން މަސައްކަތް
ފަށަންވާނެއެވެ. އަދި، އެފަދަ ރިޕޯޓުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ފުލުހުން ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ ތަފްޞީލު
މިންގަނޑުތަކެއް މި މާއްދާއަށް ޙަވާލާދީ އެކުލަވާލައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުލުހުން ހަދައި ޢާންމުކުރާ
ގަވާއިދެއްގެގޮތުގައި، މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާތާ ގިނަވެގެން 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި
ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ .
އެހީތެރިކަން 11. ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ރިޕޯޓެއް ލިބޭހިނދު، އަދި އަންނަނިވި ކަންކަން އެ ރިޕޯޓުން
ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާ
ފާހަގަވާނަމަ، އެ ޢަމަލެއް ހިނގިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ތަނަށް ފުލުހުން ދާންވާނެއެވެ .
(ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގަމުންދާކަމުގައި ނުވަތަ ހިނގާފައިވާކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭކަމުގެ
މަޢުލޫމާތު ދީފައިވުން .
(ށ) ކަންތައްތައް ހުރިގޮތުން، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް، ނުހިނގާ ނުދާނެކަމުގެ މަޢުލޫމާތު
ހާމަކޮށްފައިވުން .
(ނ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ދެމިއޮތްކަމާއި އެ އަމުރާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ހިނގުން ގާތްކަމަށް
ބަޔާންކޮށްދީފައިވުން .
(ރ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުކަމުގައި ބެލެވޭ ޢަމަލެއް އެތަނުގައި ކުރިން ހިނގާފައިވާކަން
އަންގައިދީފައިވުން .
ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ 12. ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއްގެ ސަމާލުކަމަށް ފުލުހުން ގެވެށި އަނިޔާގެ މައްސަލައެއް ގެނެސްފިނަމަ
ފަރާތުގެ ޒިންމާ
ނުވަތަ، އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގާފައިވާކަމަށް ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތަކަށް އެއްވެސްގޮތަކުން
ޝައްކުކުރެވިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން، އެކަން ފާހަގަވި ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތުން
ކުރަންވާނެއެވެ .
(ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވެފައިވާކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ މީހާ އެގްޒެމިން ކުރެވެންއޮތް
އެންމެމަތީ ދަރަޖައަކަށް އެގްޒެމިންކުރުން.
9

(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތަށް އިތުރު އެހީ ހޯދޭނެގޮތުގެ ލަފާދިނުން .
(ނ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތަށް ނަފްސާނީ އެހީ ނުވަތަ ކައުންސިލިން ހޯދުމަށް
އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން .
(ރ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވެފައިވާ މީހަކު އެގްޒެމިން ކުރުމުގައި، ޖިސްމާނީ އަނިޔާއެއް
ނުވަތަ ޖިންސީ އަނިޔާއެއް ކޮށްފައިވާކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުން.
(1) އޭނާ އެގްޒެމިން ކުރެވެންއޮތް އެންމެމަތީ ދަރަޖައަކަށް އެގްޒެމިންކުރުން .
(2) އޭނާ އެގްޒެމިން ކުރިކުރުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ލިޔުމުން ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކުރުން .
(3) މި އަކުރުގެ 2) (ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ތައްޔާރުކުރެވުނު ރިޕޯޓު ފުލުހުންނަށާއި
އޮތޯރިޓީއަށް ހުށަހެޅުން .
އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ 13. (ހ) އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއްގެ ސަމާލުކަމަށް ފުލުހުން ގެވެށި އަނިޔާގެ މައްސަލައެއް
މަރުކަޒުގެ ޒިންމާ ސް ތަ،
ގެނެ ފިނަމަ ނުވަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގާފައިވާކަމަށް އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތަކަށް
އެއްވެސްގޮތަކުން ޝައްކުކުރެވިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން، އެކަން ފާހަގަވި އިޖްތިމާޢީ
ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތުން ކުރަންވާނެއެވެ .
(1) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް އެހީ ހޯދޭނެ ތަފާތު ގޮތްތަކުގެ ލަފާދީ،
އޭނާއަށް ނަފްސާނީ އެހީ ނުވަތަ ކައުންސިލިން ހޯދުމަށް އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ،
އިސްވެދެންނެވުނު ކަންކަމާ ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ކަންކަމުގައި މަގުދައްކައިދީ
އެހީތެރިވެދިނުން .
(2) އެކަން އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒަށް އަންގާފައިވަނީ ފުލުހުންކަމުގައިނުވާނަމަ،
އެކަން ފުލުހުންނަށް ރިޕޯޓުކުރުން .
(3) ގެވެށި އަނިޔާގެ ހާދިސާއެއް ހިނގާފައިވާ ތަނަކަށް އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއް
ފޮނުވައިދިނުމަށް ފުލުހުން އެދިއްޖެހިނދެއްގައި، އެކަން ހަމަޖައްސައިދީ އެތަނަށް
މީހަކު ފޮނުވައިދިނުން. އަދި، މީހަކު ފޮނުވައިދެވެންނެތް ޙާލަތެއްގައިނަމަ، އޮތޯރިޓީން
މީހަކު ފޮނުވައިދިނުމަށް އެ އޮތޯރިޓީގައި އެދުން. އަދި، އެކަމަށް އެގޮތަށް
އެދިފައިވާކަމަށް ފުލުހުންނަށް އެންގުން .
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކާއި ލިބިދެވޭ
ފަރުވާ އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތުން އޭނާއަށް ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ .
(ނ) އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް
އެހީތެރިވެދިނުމުގެގޮތުން އެފަދަ މީހުން ރައްކާތެރިކަމުގެ މަރުކަޒަކަށް، ނުވަތަ އެ އަނިޔާ
ލިބިފައިވާ މީހާ އިތުބާރުކުރާ ތިމާގެ މީހެއް ނުވަތަ އިތުބާރުކުރާ ރަޙްމަތްތެރިއެއްގެ ގެއަށް
ގެންގޮސްދޭންވާނެއެވެ. އަދި ފުލުހުންނާ ގުޅިގެން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު
10

ތަންފީޛުކުރެވެމުންދާކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ .
ފުލުހުން ކުރަންޖެހޭ ބައެއް 14. ފުލުހަކު ގެވެށި އަނިޔާގެ ހާދިސާއެއް ހިނގި ތަނެއްގައި ހާޒިރުވެހުރިނަމަ ނުވަތަ އެފަދަ ހާދިސާއެއް
ކަންކަން
ހިނގި ތަނަކަށް ފުލުހުންނަށް ނުވަތަ ފުލުހަކަށް ދެވުނު އެންމެ އަވަސް ފުރުޞަތެއްގައި ނުވަތަ ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ރިޕޯޓެއް ފުލުހުންނަށް ލިބިއްޖެކަމުގައިވާނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން
ފުލުހުން ކުރަންވާނެއެވެ .
(ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ މައްސަލައެއްގެ ޝަކުވާ ލިބިފައިވާކަން އޮތޯރިޓީއަށް އެންގުން .
(ށ) އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއް ގެވެށި އަނިޔާގެ ހާދިސާ ހިނގާފައިވާ ތަނަށް ފޮނުވައިދިނުމަށް
އެފަދަ މަރުކަޒެއްގައި ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގައި އެދުން .
(ނ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ރިޕޯޓެއް ފުލުހުންނަށް ލިބުމާއެކު ކޯޓު އަމުރަކާނުލާވެސް އެ ހާދިސާ ހި ނގި
ގެއަކަށް ނުވަތަ ތަނަކަށް ގޮސް ކަމާބެހޭ ހުރިހާ މަޢުލޫމާތެއް ސާފުކުރުން .
(ރ) ޞިއްޙީ ފަރުވާ ހޯދަންޖެހޭފަދަ ކަމެއް ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ނަފްސާނީގޮތުން ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް ކުރިމަތިވެފައިވޭތޯ ބެލުމަށްޓަކައި އޭނާ ހުރި ގެއަކާ އެންމެ
ގާތުން ޞިއްޙީ ފަރުވާ ދެވޭނެ މަރުކަޒަކަށް، އޭނާ ގެންގޮސްދީ އޭނާއަށް ޞިއްޙީ ފަރުވާ
ލިބޭނެ އިންތިޒާމެއް ހަމަޖައްސައިދިނުން. އަދި މިގޮތުން ގެންދާ ގެންދިޔުމުގައި ހެކި ގެއްލިގެން
ހިނގައިދާނެފަދަ ޢަމަލެއްކަމަށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ކޮންމެ ކަމެއް ނުކުރުމަށް އެންގުމުގެ
ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.
(ބ) މައްސަލައާއި ގުޅުންހުރި އެންމެހައި ފަރާތްތައް ހޯދާ، އެފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކޮށް،
އެފަރާތްތަކުން ހޯދަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ހޯދައި، ހެކިބަސް ހޯދަންޖެހޭ މީހުންގެ ހެކިބަސް ހޯދައި،
މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ދަޢުވާކުރެވިދާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވެންއޮތް މައްސަލަތަކުގައި
ދަޢުވާކޮށްދިނުންއެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ފޮނުވުން.
(ޅ) ހެކިބަސްދޭ މީހުންގެ ތެރޭގައި ނުވަތަ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހުންގެ ތެރޭގައި
ކުޑަކުދިން ހިމެނޭކަމުގައިވާނަމަ، އެކުދިންނާ އެކަށޭނަ މާހައުލެއްގައި އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްތައްދޭ
ފަރާތެއްގެ ހާޒިރުގައި އެކުދިންގެ ހެކިބަސް ހޯދުން ނުވަތަ ބަޔާން ނެގުން .
(ކ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުގެގޮތުގައި ހިމެނުނު ޢަމަލުގެ ތެދު، ފުރިހަމަ ތަފްޞީލުތައް
އެކުލަވާލުން .
(އ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކާއި ލިބިދެވޭ
ފަރުވާ އޭނާއަށް ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދިނުން. އޭގެތެރޭގައި އަންނަނިވި ކަންކަން
ތަފްޞީލުކޮށް ކިޔައިދިނުން .
(1) އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގެ ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދުމުގެ ޙައްޤުލިބިގެންވާކަން :
11

(ހހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު؛
(ށށ) ޙަޟާނާތުގެ އަމުރު؛
(ނނ) ދިރިއުޅޭނެ ގެއަކާ ގުޅިގެން ކުރާ ކޯޓު އަމުރު؛
(ރރ) ފައިސާގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް ކުރާ ކޯޓު އަމުރު .
(2) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ އުފުލެންއޮތް ޙާލަތްތަކުގައި، އެފަދަ ދަޢުވާއެއް އުފުލިދާނެކަން.
(ވ) ކަމާގުޅޭގޮތުން ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކޮށް، އޮތޯރިޓީއަށާއި ކޯޓަށް ފޮނުވުން .
(މ) ރައްކާތެރިކަމުގެ މަރުކަޒަކަށް ގެންދަންޖެހޭފަދަ ކަމެއް، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ
މީހާއާމެދު ހިނގާފައިވާނަމަ، އެފަދަ މަރުކަޒަކަށް ފުލުހުންގެ ޚަރަދުގައި، އޭނާ
ގެންގޮސްދިނުން .
(ފ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ރިޕޯޓުކުރި ފަރާތަށް ދޭންޖެހޭ އެންމެ އެކަށޭނަ ރައްކާތެރިކަން ފުލުހުން
ދިނުން .
(ދ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ ހައްޔަރުކުރަންޖެހޭކަމަށްވާނަމަ، ހައްޔަރުކުރުން .
(ތ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތް ކުރި ކުށުގެ މަޢުލޫމާތާއި އެމީހާގެ މަޢުލޫމާތު މީޑިއާއަށް
ހާމަކުރުން .
(ލ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ، އޭނާ ހިންގި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގުމުގެ
ތެރޭގައި މާރާމާރީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ އަނިޔާ ނުވަތަ ގަދަކަމުން ޖިންސީގުޅުން ހިންގުން ނުވަތަ
ޖިންސީ ގޯނާކުރުން ނުވަތަ މީހުން މެރުން ނުވަތަ މިނޫންވެސް ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން
ކުށެއްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖިނާއީ ކުށެއްކޮށްފިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އޭނާ
އެހިންގި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޖިނާއީ
ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އޭނާއަށް ޖިނާއީ ކުށުގެ އަދަބެއް ލިބެންއޮތްތޯ ބެލުމުގެގޮތުން، ފުރިހަމައަށް
މައްސަލަ ބަލައި ތަހުޤީޤުކުރުން. އަދި އެފަދަ ޖިނާއީ ކުށުގެ އަދަބެއް ލިބެންއޮތްކަމަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، ޖިނާއީ ކުށުގެ ދަޢުވާ އޭނާގެ މައްޗަށް އުފުލުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލަށް އެ މައްސަލަ ފޮނުވުން .
ޙައްޤުތައް ބަޔާންކޮށްދިނުން 15. ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާއަށް، އަންނަނިވި ކަންކަން އޭނާއަށް ދޭހަވާނެ ބަހަކުން، އޭނާއަށް
ދޭހަވާނެ ގޮތަކަށް، ތަފްޞީލުކޮށް ބަޔާންކޮށްދިނުމަކީ ފުލުހުންގެ ޒިންމާއެކެވެ. އަދި ކޮންމެހެން މުހިންމު
ކަމެއްކަމަށް ފެނިއްޖެހިނދެއްގައި، އެ މަޢުލޫމާތު ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާއަށް، އޭނާ
އެދޭނަމަ، ލިޔުމުން ދޭންވާނެއެވެ .
(ހ) މައްސަލަ ބެލުމުގައި ހަރަކާތްތެރިވި ފުލުހުންގެ އޮފިސަރާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު .
12

(ށ) އެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ޞިއްޙީ ފަރުވާއަށް ބޭނުންވާކަމަށްވާނަމަ، އެފަދަ މަރުކަޒަކަށް
ގެންގޮސްދިނުމުގެ އިންތިޒާމް ފުލުހުން، އޮތޯރިޓީގެ ޚަރަދުގައި، ހަމަޖައްސައިދޭނެކަން .
(ނ) އެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ރައްކާތެރިކަމުގެ މަރުކަޒަކަށް ގެންދަންޖެހޭކަމަށްވާނަމަ، އަދި އެފަދަ
މަރުކަޒެއްގެ ޚިދުމަތް ލިބެންހުރިނަމަ، އެފަދަ މަރުކަޒަކަށް ގެންގޮސްދިނުމުގެ އިންތިޒާމް
ފުލުހުން، އޮތޯރިޓީގެ ޚަރަދުގައި، ހަމަޖައްސައިދޭނެކަން .
(ރ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ އެ ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާއާ މުޢާމަލާތްކުރުމުން
ދުރުކުރުމަށްޓަކައި، ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދެވިދާނެކަން .
(ބ) އެފަދަ އަމުރެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން މަނާކުރެވިގެންވާނެކަން .
(1) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއަށް ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިންސީގޮތުން ނުވަތަ
ނަފްސާނީގޮތުން އެއްވެސް އަނިޔާއެއް ކުރުން .
(2) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއަށް ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިންސީގޮތުން ނުވަތަ
ނަފްސާނީގޮތުން އެއްވެސް އަނިޔާއެއް ކޮށްފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުން .
(3) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ އެއްވެސް މުދަލަކަށް ގެއްލުމެއްދިނުން، ނުވަތަ އެފަދަ
ގެއްލުމެއް ދީފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުން .
(4) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއަށް ބިރުދެއްކުމުގެގޮތުން ނުވަތަ ލަދުގެންނެވުމުގެގޮތުން
ނުވަތަ ނަފްސާނީގޮތުން އަނިޔާކުރުމުގެގޮތުން އެއްވެސް ޢަމަލެއް ކުރުން، ނުވަތަ
އެފަދަ ޢަމަލެއް ކޮށްފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުން .
(5) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާމެދު
ނުކުރުމަށް އަންގާ އެއްވެސްކަމެއް އެހެންމީހަކު މެދުވެރިކޮށްނަމަވެސް، އެ އަމުރު
ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ކުރުން .
(ޅ) ރޭގަނޑުގެ ވަގުތެއްގައި ނުވަތަ ހަފްތާބަންދުގެ ވަގުތެއްގައި ނުވަތަ ރަސްމީ ބަންދުދުވަހެއްގައި
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމަށްވާނަމަ، ވަގުތީ ޙައްލުގެގޮތުގައި، ފުލުހުންނަށް
ހަމަޖައްސައިދެވޭނެ ޙައްލުތަކަކީ ކޮބައިކަން ބުނެދިނުން .
(ކ) ކޯޓު އަމުރެއް ހޯދުމުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދުމަކީ ލާޒިމުކަމެއްނޫންކަން .
(އ) އެ އަމުރަށް އެދުމުގައި ކޯޓުގެ އެހީތެރިކަން އޭނާއަށް ހޯދިދާނެކަން .
ގެވެށި އަނިޔާގެ ރިޕޯޓު 16. (ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ ރިޕޯޓެއް ލިބިގެން ފުލުހުން އެ މައްސަލަ
ތައްޔާރުކުރުން
ތަޙްޤީޤުކޮށްފިނަމަ، އެ މައްސަލައަކާ ގުޅޭގޮތުން ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކޮށް، އޮތޯރިޓީއަށް
ފޮނުވަންވާނެއެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރާނީ، ފުލުހުން ހިމަނަން ބޭނުންވާ
13

މަޢުލޫމާތެއްގެ އިތުރަށް، އަންނަނިވި ތަފްޞީލުތައް ހިމެނޭގޮތަށެވެ .
(1) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި ފަރާތާއި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތާ
ދެމެދު ހުރި ގުޅުން .
(2) ޖިންސުގެ ނިސްބަތް .
(3) ތަޢުލީމީ ފެންވަރު .
(4) އަދާކުރާ ވަޒީފާއެއްގެ ތަފްޞީލު .
(5) ޝަކުވާ ލިބުނު ގަޑި .
(6) ޝަކުވާ ލިބުނު ތާރީޚް .
(7) މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރި ފަރާތް .
(8) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުގައި ކުޑަކުއްޖަކު ނުވަތަ ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ މީހަކު
ހިމެނޭކަން ނުވަތަ ނޫންކަން؛ ހިމެނޭނަމަ، އެ ކުއްޖެއްގެ ނުވަތަ މީހެއްގެ ތަފްޞީލު.
(9) ހިންގި ޢަމަލުގެ ތަފްޞީލު .
(10) މައްސަލަ ޙައްލުކުރުމުގެގޮތުން އެޅި ފިޔަވަޅު .
(11) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުނުނަމަ، އެ ނެރުނު އަމުރެއްގެ ތާރީޚާއި ތަފްޞީލު .
(12) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ދާއިމީ އަމުރެއް ނެރުނުނަމަ، އެ ނެރުނު އަމުރެއްގެ ތާރީޚާއި
ތަފްޞީލު .
(13) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގިގޮތާއި، ހިނގި ޙާލަތާއި، ހިނގި ސަބަބު
އަންގައިދިނުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ އެހެނިހެން މަޢުލޫމާތު .
އަހަރީ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރުން 17. (ހ) ކޮންމެ މީލާދީ އަހަރެއް ނިމުމުން، ވިދިގެން އަންނަ އަހަރުގެ ފުރަތަމަ 3 (ތިނެއް)
މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ވޭތުވެދިޔައަހަރު ރިޕޯޓުކުރެވުނު ގެވެށި އަނިޔާގެ މައްސަލައާއި،
ބަލައި ނިންމުނު ގެވެށި އަނިޔާގެ މައްސަލައިގެ މައްޗަށް އަހަރީ ރިޕޯޓެއް ތައްޔާރުކޮށް،
އޮތޯރިޓީއަށާއި ކޯޓަށް، ފުލުހުން ފޮނުވަންވާނެއެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަހަރީ ރިޕޯޓު ތައްޔާރުކުރާއިރު، އަންނަނިވި
މަޢުލޫމާތު ހިމަންނަންވާނެއެވެ .
(1) މައްސަލަ ރިޕޯޓުކުރެވުނު ޢަދަދު .
(2) އަންހެނުންގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ރިޕޯޓުކުރެވުނު ޢަދަދު .
14

(3) ފިރިހެނުންގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ރިޕޯޓުކުރެވުނު ޢަދަދު .
(4) ރިޕޯޓުކުރެވުނު މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ތަޙްޤީޤުކޮށް ނިންމުނު މައްސަލަތަކުގެ
ޢަދަދު .
(5) ރިޕޯޓެއް ލިބުމުން، އެކަމެއް ޙައްލުކުރުމަށް ފުލުހުން އިޖާބަދީފައިވާގޮތާއި، އެކަމަށް
ޢާންމުކޮށް ހިނގާފައިވާ ވަގުތުގެ ނިސްބަތް .
(6) ފުލުހުން އެ މައްސަލަ ޙައްލުކުރުމަށްޓަކައި އަޅާފައިވާ ފިޔަވަޅުތައް .
(7) ނަފްސާނީ، ޖިސްމާނީ، އަދި މާލީގޮތުން ލިބިފައިވާ ގެއްލުން .
ހަތްވަނަ ބައި
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު 18. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގާހިނދު، އެ ޢަމަލުގެ
ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާ، އެފަދަ ޢަމަލެއް ތަކުރާރުވުމުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ނިޔަތުގައި،
އެ ޢަމަލު ހިންގާ މީހާއަށް ވަކި ކަންތައްތަކެއް ކުރުމަށް ނުވަތަ ވަކި ކަންތައްތަކެއް ނުކުރުމަށް
އަންގައި، ކޯޓުން ކުރާ ޤާނޫނީ އަމުރެކެވެ .
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގާފާނެކަމުގެ ބިރު އުފެދިފައިވާކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވޭހިނދު،
އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގިޔަނުދިނުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލަކުން މީހަކު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ
ނިޔަތުގައިވެސް، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓަށް ކުރެވިދާނެއެވެ .
(ނ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއްގެ އެންމެ އަސާސީ އެއް މަޤްޞަދަކީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޝިކާރައަކަށްވެފައިވާ މީހާ ނުވަތަ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށް ވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭ މީހާގެ
ޖިސްމާނީ ރައްކާތެރިކަމާއި، ނަފްސާނީ ރައްކާތެރިކަމާއި، ޞިއްޙަތުގެ ދުޅަހެޔޮކަމާއި، އޭނާގެ
ޙައްޤުތަކުގެ ރައްކާތެރިކަން ދަމަހައްޓައިދިނުމެވެ .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަށް 19. (ހ) ގެވެށި ގުޅުމަކުން ގުޅިފައިވާ ދެމީހުންގެ ތެރެއިން އެކަކު، އެ ގުޅުމުގައި ހިމެނޭ އަނެކާގެ
އެދުން
މައްޗަށް އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށްއެދި، ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ .
(ށ) އަމުރަކަށް އެދެނީ ކުޑަކުއްޖަކުނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ، އޭނާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ
ބެލެނިވެރިޔަކު ނުވަތަ އޭނާ ބެލުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތެއް ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ
8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށެވެ. ނުވަތަ އެ ކުއްޖަކު
އަމިއްލައަށްވެސް އެފަދަ އަމުރަކަށް އެދެވިދާނެއެވެ .
(ނ) އަމުރަކަށް އެދެނީ، ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއް ހުރި މީހަކު ނުވަތަ ޚާއްޞަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ
މީހަކުނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ، އޭނާގެ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔަކު ނުވަތަ އޭނާ
ބެލުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތެއް ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށެވެ. ނުވަތަ އަމިއްލައަށް އެފަދަ އަމުރަކަށް އެދުމުގެ
15

ޤާބިލުކަން ހުރިނަމަ، އޭނާއަށް އަމިއްލައަށްވެސް އެފަދަ އަމުރަކަށް އެދެވިދާނެއެވެ .
(ރ) އަމުރަކަށް އެދެނީ ކުޑަކުއްޖަކަށް ނުވެފައި، އެހެންނަމަވެސް މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތްތައް އެހެންހުރުމުގެ ސަބަބުން، އަމިއްލައަށް އެކަން ކުރުމަށް
އުޒުރުވެރިވާ ފަރާތެއްކަމުގައިވާނަމަ، އެ އަމުރަށް އެދޭނީ އޭނާ ކަނޑައަޅާ މީހަކު
މެދުވެރިކޮށެވެ .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަށް 20. (ހ) މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔަކު ނުވަތަ އޭނާ ބެލުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތެއް
އެދޭހިނދު ހިނގާނެ އުސޫލު
ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް،
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް ކުޑަކުއްޖަކު އެދުނުކަމުގައިވީނަމަވެސް،
އޭނާގެ ވާހަކަ އަޑުއެހުމުގެ ފުރުޞަތު ކޯޓަށް ނުލިބޭގޮތަށް އެފަދަ އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް
މާނަކުރެވިގެނެއްނުވާނެއެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅިފައިވާ ވަގުތުގައި، ކޯޓަށް
ބޭނުންވެއްޖެހިނދެއްގައި، އެ ކުއްޖެއްގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލައިގައި ދައްކަން ބޭނުންވާ
ވާހަކަ އަޑުއެހުމަށްޓަކައި، އެ ކުއްޖަކު ކޯޓަށް ނުވަތަ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ތަނަކަށް، ކޯޓުގެ
ބޭނުމަށް ހާޒިރުކުރެވިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ކުއްޖަކު ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރަންވާނީ
އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއްގެ މުވައްޒަފަކާ އެކުގައެވެ .
(ނ) އެ ކުއްޖާގެ ޢުމުރަށާއި އެ ކުއްޖާގެ ތަޞައްރުފު ފުދުންހުރި މިންވަރުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް
އެ ކުއްޖަކު ދައްކާ ވާހަކައިގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަކީ، ކޯޓަށް އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވާކަމެކެވެ.
ކައިވެނިކޮށްގެންއުޅޭ 21. މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، 18 އަހަރު ފުރިހަމަނުވާ ކުދިންގެ ތެރެއިން
ކުޑަކުދިން އަމުރަށް އެދުން
މީހަކާ އިނދެގެންއުޅޭ ކުއްޖަކު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދޭނަމަ، މައިންބަފައިން ނުވަތަ
ބެލެނިވެރިޔަކު ނުވަތަ އޭނާ ބެލުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތެއް ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ
މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް މެދުވެރިނުކޮށް އަމިއްލައަށް އެފަދަ އަމުރަކަށް
އެދެވިދާނެއެވެ .
ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުރި 22. އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި ޚާއްޞަ އެހީތެރިކަން ބޭނުންވާ މީހުން، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަށް އެދޭނަމަ،
މީހުން އަމުރަކަށް އެދުން
އެ އަމުރަށް އެދޭނީ މައިންބަފައިން ނުވަތަ ބެލެނިވެރިޔަކު ނުވަތަ އޭނާ ބެލުމުގެ ޒިންމާއާ ޙަވާލުވެހުރި ފަރާތެއް
ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށެވެ.
(ހ) ތިމާގެ ގައިގައި ހުރި ނުކުޅެދުންތެރިކަމެއްގެ ސަބަބުން؛ ނުވަތަ
(ށ) ތިމާގެ އަމިއްލަ ނަފްސުގެ ދުޅަހެޔޮކަމަށާއި މަންފާއަށް ވިސްނުމާއި، ތިމާގެ ނަފްސުގެ
ދުޅަހެޔޮކަމަށާއި މަންފާއަށްޓަކައި ނިންމަންޖެހޭ ކަންކަން ނިންމުމުގެ ކުޅަދާނަކަން
ލިބިގެންނުވުމުގެ ސަބަބުން، ނުވަތަ އެކަންކަމުގެ ބާވަތާއި މުހިންމުކަން ވަޒަންކުރުމުގެ
ޤާބިލުކަން ނެތުމުގެ ސަބަބުން؛ ނުވަތަ
(ނ) ތިމާގެ އަމިއްލަ ނަފްސުގެ ދުޅަހެޔޮކަމަށާއި މަންފާއަށް ވިސްނައިގަތުމަށް
އެނގުނުކަމުގައިވީނަމަވެސް، އަދި ތިމާގެ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން ނުކުންނާނެ ނަތީޖާއާމެދު
16

ވިސްނައިގަތުމުގެ ޤާބިލުކަން ހުރިކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެކަންކަން ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ނުވަތަ އެހެން
މީހުންނަށް އަންގައިދިނުމުގެ ޤާބިލުކަން ނެތުމުގެ ސަބަބުން .
ތިންވަނަ ފަރާތެއް 23. (ހ) އަންނަނިވި ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައިވާ މީހުންނަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން، ތިންވަނަ ފަރާތެއް
މެދުވެރިކޮށް އަމުރަށް އެދުން
މެދުވެރިކޮށް، ޚާއްޞަ އުސޫލަކުން، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް ކޯޓުގައި އެދެވިދާނެއެވެ .
(1) ހުރެވުނު ޙާލަތުގެގޮތުން އެކަމަށް ޢަމަލީގޮތުން ނުކުޅެދުން؛ ނުވަތަ
(2) އެކަން ކުރުމުގައި އޭނާއަށް ކޮންމެވެސްވަރެއްގެ ބިރެއް އިޙްސާސްކުރެވުން؛ ނުވަތަ
(3) އޭނާ ހުރި ޙާލަތުގެގޮތުން އޭނާއަށް އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަމުގައި އެފަދަ އަމުރަކަށް
އެދުމަކީ އޭނާގެ މަޞްލަޙަތު ރަނގަޅުގޮތުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް ބުރޫއަރާފާނެ
ކަމަކަށްވުން .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންވެގެންވާ ތިންވަނަ ފަރާތްތަކުގެ ތެރޭގައި ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާގެ ޢާއިލާއާއި ތިމާގެ މީހުންނާއި ރަޙްމަތްތެރިންނާއި ރަޖިސްޓަރީކޮށްގެން
ހިންގާ އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާތައް ހިމެނެއެވެ .
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ތިންވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް މީހަކު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ
އަމުރަކަށް އެދެފިކަމަށްވާނަމަ، އޭނާގެ ފަރާތުން އެ ތިންވަނަ ފަރާތް ޤަބޫލުކުރުމާއި، އެމީހަކަށް
ކޯޓުގައި ވަކާލާތުކުރުމާއި ތަމްސީލުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ކޯޓުން ހަމަޖައްސައިދޭންވާނެއެވެ .
(ރ) މި މާއްދާ (ހ) ގެ ދަށުން ތިންވަނަ ފަރާތެއް މެދުވެރިކޮށް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް
މީހަކު އެދިއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކޯޓުން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ .
(1) އޭނާ ޙަޤީޤަތުގައިވެސް އެފަދަ އަމުރަކަށް އެދެން ބޭނުންވާކަން .
(2) ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅައި، އަމުރަކަށް އެދިފައިވަނީ، އޭނާ ކަނޑައަޅާފައިވާ
ފަރާތްކަން .
(3) އޭނާ އެމީހަކު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، އެނާގެ ފުރިހަމަ އިޚްތިޔާރުގައިކަން .
(4) އޭނާގެ ފަރާތުން އެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތިންވަނަ ފަރާތް އެކަމަށް އެއްބަސްވާކަން.
(5) އަމުރަކަށް އެދިފައިވާ ފަރާތާއި އޭނާ ތަމްސީލުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތިންވަނަ
ފަރާތާ ދެމެދު މަޞްލަޙަތުގެ ފުށުއެރުމެއްނުވާކަން .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު 24. (ހ) އަންނަނިވި ކަންކަން ކޯޓަށް ކަށަވަރުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރުމުގެ
ނެރުމުގެ ބާރު
ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއްކަމުގައި މި ޤާނޫނުގެ
ބޭނުމަށްޓަކައި ބެލެވޭ ޢަމަލެއް ކޮށްފައިވާކަން ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ
17

ކޮށްފާނެކަން .
(2) އެފަދަ އަމުރެއް ކުރުމަކީ، އަމުރަށް އެދިފައިވާ ފަރާތުގެ ނުވަތަ އެފަރާތުގެ ދަރިއެއްގެ
ނުވަތަ އެފަރާތުގެ ޢާއިލާގެ މެންބަރެއްގެ މަޞްލަޙަތު ޙިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި
ކޮންމެހެން ބޭނުންކަމެއްކަން .
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ ދިރިއުޅޭގެއާ އެންމެ ގާތުގައި ހުރި ފުލުހުންގެ އޮފީހެއްގެ
އެންމެ އިސް އޮފިސަރު މެދުވެރިކޮށް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ތަންފީޛުކުރުމަށް ކޯޓުން
އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ .
(ނ) މައްސަލައިގެ ބާވަތަށް ބަލައި ކޯޓަށް ފެނިއްޖެހިނދެއްގައި، ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ
ފަރާތެއް އެދިއްޖެހިނދެއްގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިންގޭ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް،
ޢާންމުންނަށް ހުޅުވާނުލާ، އަޑުއެހުންތައް ސިއްރު ޖަލްސާއެއްގެގޮތުގައި ބޭއްވިދާނެއެވެ .
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނެރެވޭ ކޯޓު އަމުރުތަކަކީ މުޅި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަންފީޛުކުރެވޭނެ ކޯޓު
އަމުރުތަކެކެވެ .
އެހެން ދަޢުވާއެއް އޮތުން 25. އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާއާ ގުޅޭގޮތުން ނުވަތަ އަމުރަށް އެދިފައިވާ މީހާއާ ގުޅޭގޮތުން، ވަރިކައިވެނީގެ
އަމުރު ނެރުމަށް ހުރަހަކަށް
ދަޢުވާއެއް، ނުވަތަ ބަލަދުވެރިކަމުގެ ދަޢުވާއެއް ނުވަތަ ދަރިފުޅު ހޯދުމުގެ ދަޢުވާއެއް ނުވަތަ އެ
ނުވުން
ދެފަރާތުގެ ގުޅުމާ ގުޅޭގޮތުން އުފެދިފައިވާ އެހެން ދަޢުވާއެއް ނުވަތަ ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް
ހިނގަމުންދިޔުމަކީ، ހަމައެކަނި އެކަމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް
ނެރުމަށް ހުރަހަކަށްވެދާނެ ސަބަބެއްނޫނެވެ .
އަމުރަށް އެދޭ މީހާ ނޫން 26. (ހ) އަމުރަށް އެދޭ މީހާ އެދިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން
އެހެން މީހެއް
ނެރެފިހިނދެއްގައި، އެ އަމުރަށް އެދޭ މީހާއާއި އެމީހެއްގެ ދަރިން، އެ އަމުރުގެ ދަށުން،
ރައްކާތެރިކުރުން
ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާނެއެވެ .
(ށ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ކުރުމުގައި، އެ އަމުރަށް އެދުނު ފަރާތާއި އެފަރާތާ ގެވެށި
ގުޅުމަކުން ގުޅިފައިވާ ފަރާތެއްގެ ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމަށް، ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ
މިންވަރަށް، އެ އަމުރު ހިންގުމަށްވެސް ކޯޓަށް އެންގިދާނެއެވެ .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު 27. ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ކުރާއިރު، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ގެވެށި އަނިޔާގެ ގޮތުގައި
ތިންވަނަ ފަރާތަކަށް
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބެލެވޭ ޢަމަލެއް ސީދާ ހިންގުމުގެ ބަދަލުގައި އެކަން އޭނާ ކުރުވަނީ އެހެން މީހަކަށް
ނިސްބަތްވުން
ހިތްވަރުދީގެން ނުވަތަ އެހެން މީހެއް މެދުވެރިކޮށް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތިންވަނަ ފަރާތާ ދެކޮޅަށްވެސް
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ކޯޓަށް ނެރެވިދާނެއެވެ.
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރުގެ 28. ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއްގައި ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންވެފައިނުވިނަމަވެސް، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް
ޢާންމު ޝަރުޠުތައް
ނިސްބަތްވާ މީހާ އަންނަނިވި އެއްވެސް ޢަމަލެއް ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ .
(ހ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއަށް، ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިންސީގޮތުން އެއްވެސް އަނިޔާއެއް
ކުރުން.
18

(ށ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއަށް ޖިސްމާނީގޮތުން ނުވަތަ ޖިންސީގޮތުން އެއްވެސް އަނިޔާއެއް
ކޮށްފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުން .
(ނ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ އެއްވެސް މުދަލަކަށް ގެއްލުމެއްދިނުން. ނުވަތަ އެފަދަ ގެއްލުމެއް
ދީފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުން .
(ރ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާ ބިރުގެންނެވުމުގެގޮތުން، ނުވަތަ އޭނާ ލަދުގެންނެވުމުގެގޮތުން،
ނުވަތަ އޭނާއަށް ނަފްސާނީގޮތުން އަނިޔާކުރުމުގެގޮތުން އެއްވެސް ޢަމަލެއް ކުރުން. ނުވަތަ
އެފަދަ ޢަމަލެއް ކޮށްފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުން .
(ބ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާމެދު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ނުކުރުމަށް
އަންގާ އެއްވެސްކަމެއް އެހެން މީހަކު މެދުވެރިކޮށްނަމަވެސް، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން
ކުރުވުން .
މުޢާމަލާތްކުރުން 29. (ހ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާއި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ، އެއް ގެއެއްގައި
މަނާކުރުމުގެ ޝަރުޠު
ދިރިއުޅޭ ޙާލަތުގައި، އެ ނިސްބަތަށް މެނުވީ، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާމެދު އަންނަނިވި
ކަންކަން ނުކުރުމަށްވެސް، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ މައްޗަށް، ކޯޓަށް
ލާޒިމުކުރެވިދާނެއެވެ .
(1) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހަކު ދިރިއުޅޭ ގެއަށް، ނުވަތަ މަސައްކަތްކުރާ ތަނަށް،
ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ތަނަށް، ނުވަތަ ކިޔަވައިދޭ ތަނަށް، ނުވަތަ ކިޔަވަންދާ ތަނަށް
ނުވަތަ އެނޫންވެސް އޭނާ ޢާންމުކޮށް ޒިޔާރަތްކުރާ ތަނަށް ވަދެނުކުތުމަށް ހުރަސް
އެޅުން؛ ނުވަތަ އޭނާ އެތަންތަނަށް ވަންނަ ގަޑީގައި އޭނާއަށް އުނދަގުލެއް ކުރުމަށް
ނުވަތަ އޭނާ އުޅޭނޫޅޭގޮތް ބެލުމަށް އޭނާގެ ފަހަތުން ދިޔުން .
(2) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ ފަހަތުން ހިނގުމާއި އޭނާ ދާ ތަންތަނަށް ދިޔުމާއި،
އޭނާ ހުއްޓުވުމާއި، އޭނާއަށް ގޯނާކުރުމާއި، އޭނާއަށް ވަށްބަހުން ހަމަލާދިނުން .
(3) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ ހުއްދަ ކަނޑައެޅިގެން ސާފުބަހުން ލިބިގެން މެނުވީ،
އޭނާ ދިރިއުޅޭ ގެއަކަށް، ނުވަތަ އޭނާ ހުރި ތަނަކަށް، ވަނުން ނުވަތަ އެތަނެއްގައި
އުޅުން ނުވަތަ ހުރުން .
(4) އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައި، އެއިން ޙާލަތަކަށް އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް މެނުވީ،
އަންނަނިވި ބާވަތުގެ އެއްވެސް މުޢާމަލާތެއް ފޯނު މެދުވެރިކޮށް، ނުވަތަ ސިޓީ
މެދުވެރިކޮށް، ނުވަތަ އީމެއިލް މެދުވެރިކޮށް، ނުވަތަ އެސް.އެމް.އެސް މެދުވެރިކޮށް،
ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާ ކުރުން .
(ހހ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ ދަރިފުޅު ދެކެން ނުވަތަ ބެލުމަށް ނުވަތަ
ޒިޔާރަތްކުރުމަށް ވެވިފައިވާ އެއްބަސްވުމެއް ނުވަތަ އަމުރެއްގެ ދަށުން
ހުއްދަކޮށްފައިވާ މިންވަރަށް، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރުގައި ކަނޑައެޅިގެން
ބަޔާންވެގެންވާ ޚާއްޞަ ޝަރުޠުތަކެއްގެމަތިން، ހުއްދަކުރެވިފައިވާ
19

ނިސްބަތަށް، އެ މިންވަރަށް.
(ށށ) ކޮންމެހެން ބައިވެރިވާންޖެހޭ ޢާއިލީ ބައްދަލުވުންތަކުގެ ތެރެއިން
ބައްދަލުވުމެއްގައި ބައިވެރިވާންޖެހޭ ނިސްބަތަށް، އެ މިންވަރަށް.
(ށ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވަނީ އެއް ފަރާތަށްވުރެ ގިނަ ފަރާތަށްކަމުގައިވާނަމަ،
އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ހަމަކޮންމެ ފަރާތެއްގެ މައްޗަށްވެސް އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު
ޝަރުޠުތައް، އެ ނިސްބަތަށް ހިނގާނެއެވެ .
މުޢާމަލާތްނުކުރުމުގެ 30. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި މުޢާމަލާތް ނުކުރުން ޝަރުޠުކޮށްފައިވާ ކުރުން
ޝަރުޠާގުޅޭ އިތުރު
ހިނގާނީ، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ އިޒުނަ ސާފުބަހުން ލިބިގެން، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ
އުޞޫލުތައް
ފަރާތާއި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތާ، ދެމީހުން، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ
މީހާގެ ރުހުމުގައި އެއް ގެއެއްގައި ދިރިއުޅޭ ޙާލަތްނޫން ޙާލަތްތަކުގައެވެ .
(ށ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާއި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ،
ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ ހުއްދަ ސާފުބަހުން ލިބިގެން، އެއް ގެއެއްގައި
ދިރިއުޅެމުންދާހާހިނދަކު، މުޢާމަލާތްނުކުރުމުގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޝަރުޠުތައް،
އެ ޙާލަތުގައި، އެ މިންވަރަށް، ހުންނާނީ ހިފެހެއްޓިފައެވެ .
(ނ) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާއި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ އެއް ގެއެއްގައި
ދިރިއުޅުމަށް ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާ ދީފައިވާ ހުއްދަ އަނބުރާގެންގޮސްފިހިނދެއްގައި،
މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓިފައިހުރި މުޢާމަލާތްނުކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް ހިފެހެއްޓިފައި
ހުރިހުރުން ނިމުމަކަށް އައިސް، އެ ޝަރުޠުތައް އޭގެ ފުރިހަމަ ޒާތުގައި، އެހިނދުން ފެށިގެން
ހިނގަންފަށާނެއެވެ .
(ރ) މުޢާމަލާތްނުކުރުމުގެ ޝަރުޠުތައް މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި އެއްފަހަރު ނުވަތަ
ތަކުރާރުކޮށްވެސް ހިފެހެއްޓިގެން ހިނގައިދާނެއެވެ. އަދި އެއްފަހަރަށްވުރެ ގިނަފަހަރު
އިޢާދަވެސް ކުރެވިދާނެއެވެ .
(ބ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ އެއް ފަރާތަށްވުރެ ގިނަ ފަރާތްވާނަމަ، އެއިން ކޮންމެ
ފަރާތަކަށްވެސް، އިސްވެދެންނެވި މާއްދާތަކުގައި ބަޔާންވެގެންވާ އުސޫލުތައް އެ ޙާލަތަކާގުޅޭ
ނިސްބަތަކަށް ހިނގާނެއެވެ .
ޚާއްޞަ ޝަރުޠު ހިމެނުން 31. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރޭހިނދު، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާ ނުވަތަ އެމީހާގެ
ދަރިއެއް ރައްކާތެރިކުރުމަށްޓަކައި އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ބައެއް ޚާއްޞަ ޝަރުޠުތަކަށް
ތަބާވާންޖެހޭކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ކޯޓުން އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ
މައްޗަށް އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް (އަދި މިނޫންވެސް މިބާވަތުގެ ޝަރުޠުތައް)
ލާޒިމުކުރެވިދާނެއެވެ .
(1) ދިރިއުޅޭނެ ގެއަކާއި ގުޅިގެން ކުރާ ކޯޓު އަމުރު؛
20

(2) ޙަޟާނާތުގެ އަމުރު؛ އަދި/ނުވަތަ
(3) ފައިސާގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް ކުރާ ކޯޓު އަމުރު .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޚާއްޞަ ޝަރުޠެއް ކަނޑައަޅައި، އެ ޝަރުޠަށް ތަބާވުން
ލާޒިމުކުރެވޭނީ، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ ފަރާތުގެ ރައްކާތެރިކޮށްދޭންޖެހޭ ޚާއްޞަ
މަޞްލަޙަތުތަކެއް ހުރިކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެހިނދެއްގައި، އެ މަޞްލަޙަތުތައް
ޙިމާޔަތްކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށެވެ .
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއްގައި ޚާއްޞަ ޝަރުޠެއް، ކޯޓުން
ކަނޑައަޅައިފިހިނދެއްގައި އެ އަމުރުގެ މުއްދަތަށް އެ ޚާއްޞަ ޝަރުޠުވެސް ދެމިއޮންނާނެއެވެ.
އެއީ، އެ ޝަރުޠަށް ކޯޓުން ބަދަލު ނުގެންނަހާހިނދަކު ނުވަތަ އެ ޝަރުޠު ކޯޓުން
އުވާނުލާހާހިނދަކުއެވެ .
(ރ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މެނުވީ، އެކުގައި ދިރިއުޅޭ ގެއިން ނުވަތަ އެފަދަ
ގެއެއްގެ ބަޔަކުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ އެކަހެރިކޮށް ބޭރުކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.
ނަމަވެސް އޭނައާ ޢާއިލީގޮތުން ގުޅުންނެތް އަދި ޝަރުޢީގޮތުން ބަލަން ޙަވާލުވެފައިނުވާ މީހުން
މި މާއްދާއިން އިސްތިސްނާވާނެއެވެ.
(ބ) ދިރިއުޅޭނެގެއާ ގުޅިގެން ކުރާ ކޯޓު އަމުރެއް ކުރުމުގައި ކޯޓަށް އަންނަނިވި ކަންކަން
ލާޒިމްކުރެވިދާނެއެވެ .
(1) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ އެފަދަ ޢަމަލުތަކުން ދުރުހެލިކުރުމަށްޓަކައި ކޯޓުން
ކަނޑައަޅާ ޢަދަދެއްގެ ފައިސާ ބަހައްޓަން އޭނާއަށް އެންގިދާނެއެވެ. އަދި
ދިރިއުޅޭނެގެއާ ގުޅިގެން ކުރާ ކޯޓު އަމުރާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، މިގޮތަށް ކޯޓުގައި
ބަހައްޓާ ފައިސާ ކޯޓަށް އަތުލެވިދާނެއެވެ.
(2) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ ދިރިއުޅޭ ގެއަކާ އެންމެ ގާތުގައި ހުރި
ފުލުހުންގެ އޮފީހެއްގެ އެންމެ އިސް އޮފިސަރަކު ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ
މީހާއަށް ރައްކާތެރިކަންދިނުމަށް ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދުމަށް ނުވަތަ އެ އަމުރު
ތަންފީޛުކުރުމަށް އެހީތެރިވެދިނުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރެވިދާނެއެވެ .
(3) ދެފަރާތުގެ މާލީ ފުދުންތެރިކަމާއި މާލީ ބޭނުންތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރާއިރު، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާ ދިރިއުޅެމުންދާ ގޭގެ ކުލި ދެއްކުމަކީ، ނުވަތަ އެ ގެއާ
ގުޅިގެން ދައްކަންޖެހޭ އެހެން ފައިސާއެއްވާނަމަ އެ ފައިސާއެއް ދެއްކުމަކީ، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއްކަމަށް ކޯޓަށް ލާޒިމްކުރެވިދާނެއެވެ .
(ޅ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެންގޮތަކަށް އޮތްނަމަވެސް، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކަށް
އެދިފައިވާހިނދު ކޯޓުގެ ކޮންމެ މަރުޙަލާއެއްގައިވެސް، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ
ދަރިންނަށް ގެއްލުމެއް ލިބިދާނެފަދަ ޙާލަތެއް ނުވަތަ އެކުދިންގެ މަޞްލަޙަތެއް ގެއްލިދާނެފަދަ
21

ޙާލަތެއް މެދުވެރިވެދާނެކަމުގެ ބިރުއޮތްކަން ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއާ ނުވަތަ ޙަޟާނާތުގެ އަމުރަކަށް އެދޭ މީހާއާ އެކުދިންގެ
ޙަޟާނާތް ޙަވާލުކުރުމަށް އަމުރުކޮށް ވަގުތީ ޙަޟާނާތުގެ އަމުރެއް ކޯޓަށް ކުރެވިދާނެއެވެ. އަދި
މިފަދަ އަމުރެއްކުރުމުގައި އެކުދިންނަށް ޒިޔާރާތްކުރުމުގެ ޙައްޤު ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި
މީހާއަށް ދެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް، މިފަދައިން ޒިޔާރާތްކުރުމުގެ ޙައްޤެއް ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޢަމަލު ހިންގި މީހާއަށް ދިނުމުގެ ސަބަބުން އެކުދީންނަށް އެކަމުގެ ނޭދެވޭ އަސަރު
ކޮށްފާނެކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާއަށް
އެކުދީންނަށް ޒިޔާރާތްކުރުން ކޯޓުން މަނާކުރެވިދާނެއެވެ .
(ކ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް ލިބިދޭ އެހެނިހެން ފަރުވާގެ
އިތުރުން، ފައިސާގެ ބަދަލުނަގައިދިނުމުގެ އަމުރަކަށް ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ
އެދިއްޖެހިނދެއްގައި، ކޯޓަށް އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެވިދާނެއެވެ .
(އ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިންގޭ އެއްވެސް ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާއެއްގައި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު
ހިންގާ މީހާއާއި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ، އެކުގައި ނުވަތަ ވަކިވަކިންނަމަވެސް،
ކައުންސިލިން ލިބޭނެ އިންތިޒާމެއް އޮތޯރިޓީން ހަމަޖައްސައިދިނުމަށް ކޯޓަށް އެންގިދާނެއެވެ .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު 32. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު، އަވަސް އަމުރެއްގެ ގޮތުގައި ނެރޭ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި،
މުއްދަތު
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ނެރެފިނަމަ، އެ އަމުރު ކޯޓުން ބާޠިލުކުރަންދެން، ޞައްޙަ ޤާނޫނީ
އަމުރެއްގެ ގޮތުގައި ދެމިއޮންނާނެއެވެ. މިގޮތުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ފުރަތަމަ ފަހަރަށް
ނެރޭނީ އެންމެ ދިގުވެގެން 1 (އެކެއް) އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށެވެ .
(ށ) ކޯޓުގެ ނިންމުމަކާ ގުޅިގެން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއްގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރެވިދާނެއެވެ.
އެކަން ކޯޓުން ކުރާނީ، އެކަމަށްއެދި އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ނުވަތަ އެކަމަށް އެދޭ
ފަރާތުން ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުންނެވެ. އެ ހުށަހެޅުން، ކުރިން ނެރެފައިވާ ކޯޓު އަމުރުގެ މުއްދަތު
ހަމަވުމުގެ 7 (ހަތެއް) ދުވަސްކުރިން މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަށް 33. ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަށް އެދުނު މީހާ ނުވަތަ އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމެއް
ބަދަލުގެނައުން
ހުށަހެޅުމުން، އަދި އެ ހުށަހެޅުމަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ހުށަހެޅުމެއްކަން ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ
ހިނދެއްގައި، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް މެދުވެރިކޮށް، އެ އަމުރަށް ބަދަލުގެނައުމުގެ ބާރު
ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
(ހ) ޚާއްޞަ ޝަރުޠެއް އުނިކުރުން ނުވަތަ ބަދަލުކުރުން .
(ށ) ޚާއްޞަ ޝަރުޠެއް އިތުރުކުރުން .
(ނ) ވަކިކަމެއް ކުރުމަށް އަންގާފައިވާ ގޮތަކަށް ބަދަލުގެނައުން ނުވަތަ އެކަމެއް ކުރަން ނުޖެހޭގޮތަށް
ހެދުން .
22

(ރ) ވަކިކަމެއްގެ އިރުޝާދު ވަކިގޮތަކަށް ދިނުން .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު 34. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ކުރުމަށްފަހު ހިނގާ މުއްދަތުގައި، އެ އަމުރަށް އެދުނު މީހާ
މުއްދަތާއި އަމުރު
ނުވަތަ އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅުމުން، އެ ހުށަހެޅުމަކީ ކޯޓަށް
ބާޠިލުކުރުން
ޤަބޫލުކުރެވޭ ހުށަހެޅުމެއްކަމަށްވެއްޖެނަމަ، ކޯޓުން ކުރާ އެހެން އަމުރަކުން، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ
އަމުރު ބާޠިލުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާފަދަ އަމުރެއް ކޯޓުން ބާޠިލުކުރާނީ، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ
އަމުރެއް ދެމިއޮތުމުގެ ޙާލަތު ބަދަލުވެއްޖެކަމަށް ނުވަތަ ނިމުމަކަށް އަތުވެއްޖެކަމަށް ކޯޓަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ .
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރާ 35. (ހ) އަންނަނިވި ޢަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން ޢަމަލެއް ކޮށްފިމީހާ އެކުރަނީ ޖިނާއީ ކުށެކެވެ .
ޚިލާފުވުން
(1) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކާ ޚިލާފުވުން .
(2) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއްގައި ބަޔާންވެގެންވާ ޝަރުޠަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުނުކުރުން .
(3) ދިރިއުޅޭގެއާ ގުޅޭގޮތުން ކުރާ ކޯޓު އަމުރުތަކާއި، ޙަޟާނާތުގެ އަމުރު އަދި/ނުވަތަ
ފައިސާގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް ކުރާ ކޯޓު އަމުރުތަކާ ޚިލާފުވުން .
(4) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް މެދުވެރިކޮށް ވަކިގޮތަކަށް ވަކިކަމެއް ކުރުމަށް
އަންގާފައިވަނިކޮށް، އެގޮތަށް އެކަމެއް ނުކުރުން .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއްކޮށްފި މީހާގެ އަދަބަކީ، ގިނަވެގެން 6 (ހައެއް)
މަސްދުވަހަށް ޖަލަށްލުން، ނުވަތަ 15,000/- (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން
ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ .
(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށް ދެވަނަ ފަހަރަށް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ،
ގިނަވެގެން 1 (އެކެއް) އަހަރުދުވަހަށް ޖަލަށްލުން، ނުވަތަ 30,000/- (ތިރީސްހާސް)
ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ .
(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށް ތިންވަނަ ފަހަރަށް ނުވަތަ ތިންފަހަރަށްވުރެ
އިތުރަށްކޮށްފި ކޮންމެ ފަހަރަކު، އެއިން ކޮންމެ ފަހަރެއްގެ އަދަބަކީ، ގިނަވެގެން 3 (ތިނެއް)
އަހަރުދުވަހަށް ޖަލަށްލުން، ނުވަތަ 50,000/- (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން
ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ .
(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބޭ ޖިނާއީ އަދަބުގެ އިތުރުން، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލަކީ
މާރާމާރީ ނުވަތަ ޖިސްމާނީ އަނިޔާ ނުވަތަ ގަދަކަމުން ޖިންސީގުޅުން ހިންގުން ނުވަތަ ޖިންސީ
ގޯނާކުރުން ނުވަތަ މީހަކު މެރުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް މިފަދަ ޖިނާއީ ކުށެއް އޭގައި ހިމެނޭ
23

ޢަމަލެއްކަމަށް ސާބިތުވާނަމަ، އެހެން ޖިނާއީ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އެކުށުގެ ޢަމަލަށް ލިބެންޖެހޭ
ޖިނާއީ އަދަބު ލިބުމަށް މި ޤާނޫނު ހުރަހެއް ނާޅައެވެ .
(ޅ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެންގޮތަކަށް އޮތްނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުށްކަމަށް
ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމެއްގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހާގެ މައްޗަށް ކަފާލާތުގެ އުސޫލުތަކެއް
ނުހިނގާނެއެވެ .
(ކ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންވެގެންނުވާހާހިނދަކު، ތަޙްޤީޤުކުރުމާއި ދަޢުވާކުރުމާއި
ޝަރީޢަތްކުރެވޭނީ ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމު ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންވެގެންވާގޮތަށެވެ .
(އ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެންގޮތަކަށް އޮތްނަމަވެސް، ހަމައެކަނި ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ ފަރާތުގެ ހެކިބަހުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން،
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިންގިކަން ސާބިތުވާކަމަށް
ނިންމުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
ހައްޔަރުކުރުމުގެ ބާރު 36. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ .
(1) ގެވެށި އަނިޔާގެ ހާދިސާއެއް ހިންގާފައިވާ ތަނެއްގައި ތިބިމީހުންގެ ތެރެއިން މީހަކު
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިންގާފައިވާކަމަށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭފަދަ
އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް ހުރިނަމަ، ކޯޓުގެ އަމުރަކުން ހުއްދަ ލިބުމަކާނުލާ، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކޮންމެ މީހަކު ފުލުހުންނަށް
ހައްޔަރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(2) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ މީހާ، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތުގައި، އެ އަމުރާ
ޚިލާފުކަމެއް ކޮށްފިކަމަށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭފަދަ އެކަށީގެންވާ ހެކިތަކެއް
ހުރިނަމަ، އޭނާ ހައްޔަރުކުރެވިދާނެއެވެ.
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން، މީހަކު ހައްޔަރުކުރުމުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ފުލުހުން
ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ .
(1) އެމީހާ އެވަގުތު ހައްޔަރުނުކޮށްފިކަމަށްވާނަމަ، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރުގެ ދަށުން،
ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާގެ ރައްކާތެރިކަމަށް އަތުވެދާނެ އުނިކަމެއް .
(2) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ޢަމަލުގެ ބޮޑުކުޑަމިން .
(3) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަކާ ޚިލާފުވިފަހުން ހިނގާފައިވާ މުއްދަތު .
(4) ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ މީހާއާ ދެކޮޅަށް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ،
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރާ ޚިލާފަށް ކުރާ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން އޭނާ
24

ހައްޔަރުނުކޮށްފިކަމަށްވާނަމަ، އޭނާ އެ ޢަމަލުކުރުންމަތީ ދެމިހުރެދާނެކަމަށް ވިސްނޭ
މިންވަރު .
އަށްވަނަ ބައި
އަވަސް އަމުރާގުޅޭ
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް 37. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް އަމުރަކީ، ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއް މި ޤާނޫނުގައި
އަމުރަކަށް އެދުން
ބަޔާންވެގެންވާ ޢާންމު އުސޫލުން ކުރުމުގެ ކުރިން، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެމީހުން ކޯޓަށް
ހާޒިރުކުރެވި، ދެމީހުންގެ ވާހަކަ އަޑުއެހުމަށްފަހުގައި ކުރެވޭ އަމުރާ ޚިލާފަށް، މައްސަލަ
ހުށަހަޅާ މީހާގެ ވާހަކައަށް އެކަނި ބިނާކޮށް، އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅުނުކަން އަނެއް ފަރާތަށް
އެންގުމަކާ ނުލާ، ނެރޭ އަމުރެކެވެ .
(ށ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު، އަވަސް އަމުރެއްގެ ގޮތުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގައި
ބަޔާންކުރާ ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކުގައި، ކޯޓަށް ނެރެވިދާނެއެވެ .
އަވަސް އަމުރު ވަގުތީވުން 38. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް އަމުރަކީ ވަގުތީ އަމުރެކެވެ. އެ އަމުރު ދެމިއޮންނާނީ، އެ އަމުރު
ނިމުމަކަށް ނުގެންނަހާހިނދަކު، ގިނަވެގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތަށެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ އަމުރު
ނިމުމަކަށް ނުގެންނަނަމަ، ނުވަތަ އެ އަމުރާ ގުޅޭގޮތުން އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން
މައްސަލައެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާނަމަ، 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަސް ހަމަވުމުން، އެއީ ދާއިމީ
އަމުރަކަށް ބަދަލުވެގެންދާނެއެވެ .
އަވަސް އަމުރު ނެރެވިދާނެ 39. މި ޤާނޫނުގެ 37 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް އަމުރުކުރާނީ، އަންނަނިވި
ޚާއްސަ ޙާލަތްތައް
ޙާލަތްތައް ހުރިކަމަށް ކޯޓަށް ފާހަގަކުރެވޭނަމައެވެ .
(ހ) ދެފަރާތުގެ ވާހަކަ އަޑުއެހުމަށްފަހު އަމުރެއްކުރުން އެއީ، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް
އެ ޙާލަތުގައި ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމެއްކަމަށް ފެނުން .
(ށ) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް ލިބެންވާ އިންސާފު ނުލިބިދާނެފަދަ ޙާލަތެއްކަމަށް ފެނުން .
(ނ) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށްއޮތް ނުރައްކާ އިތުރުވެގެންހިނގައިދާނެ ކަމެއްކަމަށް ފެނުން .
(ރ) މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަކީ ދަތި އުނދަގޫ ޙާލަތެއްގައިވާ މީހަކަށްވުން .
އަވަސް އަމުރު ނެރުމުގެ 40. ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް އަމުރެއް ކޯޓުން ކުރުމުގެ ކުރިން، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ކޯޓުން
ކުރިން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ
ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ .
ކަންކަން
(ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރަށް އެދިފައިވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައިގެ ބޮޑުކަމާއި
އެކަމުގައި ހިމެނިގެންވާ ނުކުތާތަކުގެ ނުރައްކާތެރިކަންކަން .
25

(ށ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވި ފަރާތުން ހިންގަމުންގެންދާ ޢަމަލުތަކުގެ ހަރުކަށިކަން
ނުވަތަ ނުރައްކާތެރިކަން .
(ނ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ހިންގަމުންގެންދާ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން،
އެ އަމުރަށް އެދުނު ފަރާތުގެ މަޞްލަޙަތަށް އުނިކަން އަންނަ ނިސްބަތުގެ ބޮޑުކަން .
އަވަސް އަމުރު ކުރުމުން 41. (ހ) ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް އަމުރެއް ކޯޓުން ކޮށްފިހިނދެއްގައި އަންނަނިވި ޙައްޤުތައް
އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތަށް
އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތަށް ލިބިގެންވެއެވެ .
ލިބިދޭ ޙައްޤުތައް
(1) އެ އަމުރު ދާއިމީ އަމުރަކަށްވުމުގެ ކުރިން، އޭނާގެ ވާހަކަ އަޑުއެހުމަށް ކޯޓުގައި
އެދުން .
(2) އެ އަމުރުގައި ހިމެނޭ ޝަރުޠަކަށް ނުވަތަ ކަމަކަށް ބަދަލުގެނައުމަށްއެދި ނުވަތަ
ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށްއެދި، ކޯޓުގައި އެދުން .
(3) އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނެސްދިނުމަށް އެދުން .
(4) އެ އަމުރާމެދު އިޢުތިރާޟްކުރާކަން އެންގުން .
(ށ) މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސްކަމެއް ފާހަގަކޮށް، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ކޯޓަށް
މައްސަލަ ހުށަހަޅައިފިނަމަ، އެހެންވެސް އަމުރެއް ނެރުމުގެ ކުރިން މައްސަލަ ހި ނގާ
އުސޫލުން، އެ މައްސަލަ، ދެމީހުން ހާޒިރުކޮށްގެން، ނުވަތަ ދެމީހުންމެ ތަމްސީލުކުރެވިގެންވާ
ގޮތުގައި، ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ. އަދި ކުރިން ކޮށްފައިވާ ވަގުތީ އަމުރު އެގޮތުގައި
ދެމެހެއްޓުމާއި، އެ އަމުރަށް ބަދަލުގެނައުމާއި، އެ އަމުރު ބާޠިލުކުރުމާމެދު ކޯޓުން ގޮތެއް
ނިންމަންވާނެއެވެ .
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލިސް 42. ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަވަސް އަމުރެއް ދާއިމީވުމުގެ ކުރިން، މައްސަލައިގެ އިންސާފު އެންމެ
ބޭއްވުން
ފުރިހަމަގޮތުގައި ރައްދުކޮށްދެވޭނީ، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާގެ ވާހަކަވެސް އަޑުއެހުމަށްފަހުގައިކަމަށް
ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، ނުވަތަ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އަމުރަށް އެދުނު ފަރާތާއި އަމުރު
ނިސްބަތްވާ މީހާ ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރެވިގެން ނުވަތަ އެ ދެމީހުންމެ ކޯޓުގައި ތަމްސީލުކުރެވިގެން،
އެ ދެފަރާތުގެ ބަޔާންވެސް އަޑުއެހުމަށްފަހުގައިކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެފަދަ
ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހެއް ކޯޓަށް ބޭއްވިދާނެއެވެ .
އަމުރުގެ ނަތީޖާ 43. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެއްވެސް އަމުރެއްކުރާއިރު، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ މީހާ ކޯޓުގައި
ބަޔާންކޮށްދިނުން
ހާޒިރުވެހުރެއްޖެނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކޯޓުގެ ފަރާތުން އެމީހަކަށް ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ .
(ހ) އެ އަމުރާ ޚިލާފުވެއްޖެނަމަ، ނުކުމެދާނެ ޤާނޫނީ ނަތީޖާ .
(ށ) އެ އަމުރަށް ބަދަލެއް ގެނެވޭނެ ނުވަތަ އެ އަމުރަށް އިޞްލާޙު ގެނެވޭނެ އުސޫލު .
އަމުރުގެ ކޮޕީ ފޮނުވުން 44. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން، އެއްވެސް އަމުރެއް ކޯޓުން ކޮށްފިކަމަށްވާނަމަ، އެ ކޯޓެއްގެ ރަޖިސްޓްރާރ
އެ ކޯޓެއްގެ ފަރާތުން، އެ އަމުރުގެ ކޮޕީއެއް ފުލުހުންނަށާއި އޮތޯރިޓީއަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ .
26

އިސްތިޢުނާފުކުރުން 45. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އެއްވެސް އަމުރެއް ކޮށްފިހިނދެއްގައި، އެ އަމުރަކާމެދު
ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފަރާތުން ނުވަތަ އަމުރެއް ނުކޮށްފިނަމަ އެ ނިންމުމަކާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭ ފަރާތުން،
އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ޢާންމު އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ހައިކޯޓުގައި އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ
ފުރުޞަތު ލިބިގެންވެއެވެ .
ނުވަވަނަ ބައި
ތަފްރީޤްކުރުން ނުވަތަ ފަސްޚުކުރުން
ތަފްރީޤްކުރުން 46. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އަންހެނުންނަށް ލިބިގެންވާ ޚާއްޞަ ޙައްޤެއްކަމަށްވާ ތަފްރީޤުކުރުމަކީ،
ކައިވެނިކޮށްގެން އުޅޭ ދެމީހުންގެ މެދުގައިއޮތް ކައިވެނީގެ ގުޅުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި
ބަޔާންވެގެންވާ ސަބަބުތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް ދެމިއޮތްކަން
ކޯޓަށް ކަށަވަރުވާހިނދު، އެ ދެމީހުންގެ މެދުގައިއޮތް ކައިވެނީގެ ގުޅުން، ޝަރުޢީގޮތުން ރޫޅާލައި،
އެ ކައިވެނި ނިމުމަކަށްގެނައުމެވެ .
ތަފްރީޤްގެ އަމުރު 47. ކައިވެންޏެއް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ތަފްރީޤުކުރެވޭނީ، ކޯޓުން ކުރާ ތަފްރީޤުކުރުމުގެ އަމުރެއްގެ
ދަށުންނެވެ. އެ އަމުރަކީ، ޝަރުޢީ ޙުކުމެއްގެ އުސޫލު ހިނގާނެ އަމުރެކެވެ .
ތަފްރީޤްކުރަން ހުއްދަ ޙާލަތް 48. ތަފްރީޤުކުރެވިދާނެ ޙާލަތްތައްކަމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން،
މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ކައިވެންޏެއް ތަފްރީޤުކުރެވޭނީ، ކައިވެނީގެ ގުޅުމުން ގުޅިފައިވާ ދެމީހުންގެ
ތެރެއިން، ފިރިހެންމީހާ އަންހެންމީހާގެ މައްޗަށް، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގިހިނދު، އަދި ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ އަންހެންމީހާ ތަފްރީޤުކޮށްދިނުމަށް ކޯޓުގައި އެދިއްޖެހިނދު، އަންނަނިވި
ކަންކަން، ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމައެވެ .
(ހ) އެ ޢަމަލަކީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި ފިރިހެންމީހާއާއި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ
އަންހެންމީހާ ޞުލްޙަވެރި ދިރިއުޅުމެއް ޤާއިމުކުރުމަށް ހުރަސްއެޅޭފަދަ ބޮޑު ނުވަތަ
ނުރައްކާތެރި ޢަމަލެއްކަން .
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ އަންހެންމީހާގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ޞިއްޙަތާއި ދުޅަހެޔޮކަން
ކަށަވަރުކޮށްދެވެންނެތް ބޮޑު ނުވަތަ ނުރައްކާތެރި ޢަމަލެއްކަން .
(ނ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ އެހެން ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުންވެސް، އެ ދެމަފިރިންގެ
މެދުގައިއޮތް ކައިވެނީގެ ގުޅުން ދެމެހެއްޓޭވަރަށްވުރެ ނުރައްކާތެރި ނުވަތަ ދެރަ ޙާލަތަކަށް
އެ ދެމަފިރިންގެ ގުޅުން އެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން ވާސިލުވެފައިވާކަން .
ތަފްރީޤްކުރުމުގެ ނަތީޖާ 49. (ހ) ކައިވެންޏެއް ތަފްރީޤުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ކޮށްފިހިނދެއްގައި، އެ އަމުރުކުރިހިނދުން
ފެށިގެން، އެ ކައިވެނި ނިމުމަކަށް އަންނާނެއެވެ. އަދި، ކައިވެންޏެއް ތަފްރީޤުކުރުމުން
އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ހިނގާ އުސޫލުތައް، އެ ދެމީހުންގެ މައްޗަށް އެހިނދުން ފެށިގެން
ހިނގަންފަށާނެއެވެ .
(ށ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، މި
27

ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވެގެންވާ ސަބަބުތަކަކީ، އިސްލާމީ ޝާރީޢާގެ ދަށުން
ކައިވެނި ފަސްޚުކުރުވޭ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއްކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ .
ދިހަވަނަ ބައި
ޤާނޫނު ހިންގުން
އިސް ޒިންމާއޮތް ފަރާތް 50. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، ކޯޓާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ
މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ފުލުހުންނާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފިޔަވައި، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭގޮތުން، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަންކަން ހިންގުމާއި
ތަންފީޛުކުރުމުގެ އެންމެ އިސް ޒިންމާ އުފުލާނީ މިނިސްޓަރެވެ .
(ށ) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން، ކޯޓާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ
މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ފުލުހުންނާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފިޔަވައި، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭގޮތުން، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ ކަންކަން
ހިންގުމަށްޓަކައި، ސީދާގޮތުން ބޭނުންވާ އެންމެހައި ބާރުތަކާއި، ފުރިހަމަގޮތުގައި އެކަންކަން
ކުރުމަށް މަގުފަހިކޮށްދޭ އެންމެހައި ބާރުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މިނިސްޓަރަށް
ލިބިގެންވެއެވެ .
ލާމަރުކަޒީ ބައެއް 51. (ހ) ރަށު ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލްތަކުގެ އިޚްތިޞާޞް ހި ނގާ
އުސޫލުތައް
ސަރަޙައްދުތަކުގައި މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެ ކައުންސިލްތަކުން
އުފުލުމަށް މަގުފަހިކޮށްދީ، އެކަމަށް ޤާނޫނީ ބާރު ލިބިދިނުމުގެގޮތުން، އޭގެތެރެއިން ކޮންމެ
ކައުންސިލެއް އެއީ، އެ ކައުންސިލެއް ނިސްބަތްވާ ސަރަޙައްދުގައި، މި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި އެ ސަރަޙައްދަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ އޭޖެންޓްކަމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން
މިނިސްޓަރަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ބާރެއް ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތެއް، ނުވަތަ މި ޤާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގެ ޒިންމާއެއް، ރަށު ކައުންސިލަކާ ނުވަތަ އަތޮޅު ކައުންސިލަކާ ނުވަތަ ސިޓީ
ކައުންސިލަކާ، މިނިސްޓަރު ޙަވާލުކުރަންވާނީ، އެ މަސްއޫލިއްޔަތަކާއި ބާރެއް ތަންފީޛުކުރުމަށް
ބޭނުންވާ ވަސީލަތްތައް އެ ކައުންސިލަކަށް ފޯރުކޮށްދިނުމާއެކު، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް
ހުއްޓުވުމާގުޅޭ ނިޒާމެއް އެ ކައުންސިލަށް ޤާއިމުކޮށްދިނުމާއެކުގައެވެ.
(ނ) ރަށު ކައުންސިލްތަކާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކާއި ސިޓީ ކައުންސިލްތަކުގެ ފެންވަރުގައި، ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާ ފަރާތްތަކާއި، ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް ރައްޔިތުން ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކާއި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުން މީހުން ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި މަސައްކަތްކުރާ
ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް މިނިސްޓަރުގެ އިރުޝާދާއި ބާރު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިނގާނެއެވެ .
(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ވަކި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް، ރަށު ކައުންސިލްގެ ފެންވަރުގައި ނުވަތަ
އަތޮޅު ކައުންސިލްގެ ފެންވަރުގައި ނުވަތަ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފެންވަރުގައި
28

ޙަވާލުކުރެވޭކަމަށްވާނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ، އެ ބާރުތައް ނުވަތަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް
ސާފުކޮށް އެނގޭނެގޮތަށް ލިޔުމަކުންނެވެ .
(ބ) ރަށު ކައުންސިލްތަކަށާއި އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކަށާއި ސިޓީ ކައުންސިލްތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ
ދަށުން ޙަވާލުކުރެވޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދެއްގައި ތަފްސީލުކޮށް
ބަޔާންކޮށް، ޢާންމުކޮށް އިޢުލާނުކޮށް، ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. އެކަން ކުރުމުގެ
ޒިންމާ އުފުލާނީ މިނިސްޓަރެވެ .
ފެމެލީ ޕްރޮޓެކްޝަން 52. (ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށާއި، އެކަމަށް ރައްޔިތުން ހޭލުންތެރިކުރުވުމަށާއި، ގެވެށި
އޮތޯރިޓީ އުފެއްދުން
އަނިޔާގެ ޢަމަލުތަކުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ދިނުމަށާއި،
ފުލުހުންނާއި ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތްތައްފަދަ ކަމާގުޅުންހުރި މުއައްސަސާތައް ގުޅިގެން
މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ގޮތްތައް ހަމަޖެއްސުމަށާއި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުން މީހުން
ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި ރާއްޖޭގައި އެކި ފަރާތްތަކުން ކުރާ މަސައްކަތްތައް ވިލަރެސްކޮށް ޤައުމީ
ސިޔާސަތެއްގެ ދަށަށް އެ މަސައްކަތްތައް ގެނެސް ހިންގައިދީ، އެންމެ ކުރީ ސަފުގައި، ޤައުމީ
ފެންވަރުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި، ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން އޮތޯރިޓީއެއް މި ޤާނޫނުގެ
މި މާއްދާއިން މި އުފެއްދީއެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އޮތޯރިޓީ ހިންގާނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ
7 (ހަތެއް) މެންބަރުންގެ ބޯޑެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ. އެ ބޯޑުގެ ލަފާގެމަތިން،
އެ އޮތޯރިޓީގެ ކަންކަން ހިންގައި ބަލަހައްޓާނީ، އޮތޯރިޓީގެ ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރެވެ .
(ނ) އޮތޯރިޓީ ޖަވާބުދާރީވާނީ މިނިސްޓަރަށެވެ. އަދި މިނިސްޓަރުގެ ބާރު، އެ އޮތޯރިޓީގެ މައްޗަށް
ހިނގާނެއެވެ.
(ރ) އެ އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ މީހުންނަކީ، ދެޖިންސު ހަމަހަމަވާގޮތަށް އިސްކަންދީގެން
އެކުލަވާލެވޭ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތުގައި، ތަޢުލީމީގޮތުންނާއި
ތަޖުރިބާގެގޮތުން، ބިނާކުރަނިވި މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވޭނެފަދަ ޤާބިލުކަންހުރި މީހުންނަށް
ވާންވާނެއެވެ. އަދި އެ ބޯޑުގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މީހަކީ ޖިނާއީ ކުށެއް ނުވަތަ ގެވެށި
އަނިޔާގެ ކުށެއް ސާބިތުވެފައިވާ، ނުވަތަ އެފަދަ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހަކުކަމުގައި
ވެގެންނުވާނެއެވެ .
(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކުރަންޖެހޭކަމެއް، އެ އޮތޯރިޓީން ނުވަތަ އޮތޯރިޓީގެ
ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުން ޞިއްޙީ މަރުކަޒުތައް ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ މަރުކަޒުތައް ނުވަތަ މަދަނީ
ޖަމްޢިއްޔާތައް މެދުވެރިކޮށް ކުރުމުގެ ބާރު އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް،
އެފަދަ ޙާލަތެއްގައި ޢަމަލުކުރާނެގޮތުގެ ތަފްޞީލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި
ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ .
(ޅ) މި ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއާ ޙަވާލުވެގެންވާ މަސްޢޫލިއްޔަތުތައް އަދާކޮށް
ތަންފީޛުކުރުމުގައި ވަކިވަކި ޚިދުމަތްތައް ޤާއިމުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވެއެވެ .
29

ފެމެލީ ޕްރޮޓެކްޝަން 53. އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިއެވަނީއެވެ .
އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތު
(ހ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ޤައުމީ ސިޔާސަތުތައް
ކަނޑައަޅައި، ތަންފީޛުކުރުން.
(ށ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ހިންގަންޖެހޭ ޕްރޮގްރާމްތަކަކީ ކޮބައިކަން
ކަނޑައެޅުމާއި، އެ ޕްރޮގްރާމްތަކުން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ އަމާޒުތައް ކަނޑައެޅުމާއި،
އެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގެ މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުމާއި، އެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގާނެގޮތުގެ
ހަމަތައް ކަނޑައެޅުން .
(ނ) ކަމާގުޅުންހުރި އެންމެހައި މުއައްސަސާތައް ބައިވެރިކޮށްގެން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް
ހުއްޓުވުމުގެ ސިޔާސަތާއި ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގާނެގޮތް ކަނޑައެޅުން .
(ރ) ކައުންސިލްތަކުގެ އިޚްތިޞާޞްގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ސަރަޙައްދުތަކުގައި ހުރި،
އޮތޯރިޓީގެ މަރުކަޒުތަކުން، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަމާޒުތަކަށާއި
އުސޫލުތަކަށް ތަބާވުން ލާޒިމުކުރުން .
(ބ) މި ޤާނޫނު ހިންގުމަށާއި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، ރާއްޖެއާއި ރާއްޖޭން
ބޭރުގެ ފަރާތްތަކާއެކު އެއްބަސްވުންތައް އެއްބަސްވުމާއި، އެފަދަ ފަރާތްތަކާ ގުޅިގެން
ޕްރޮގްރާމްތައް ރާވައި ހިންގުން .
(ޅ) އެކަށީގެންވާ މުވައްޒަފުންނާއި އެކަށީގެންވާ ވަސީލަތްތައް ހުރެގެން، ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށާއި ގެވެށި އަނިޔާ ލިބުނު ފަރާތަށް ވަގުތީ ރައްކާތެރިކަން ދިނުމަށް
މަސައްކަތްކުރާނެ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި، އެ ތަންތަނުން ދޭނެ ޚިދުމަތްތައް ކަނޑައަޅައި،
އެ ޚިދުމަތްތައް، އެ ތަންތަނުން ދެމެހެއްޓެނިވި ގޮތެއްގައި ދެމުންގެންދިޔުން .
(ކ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގާހިނދު، އެކަމަށް އިޖާބަދޭންޖެހޭ ހުރިހާ ރޮނގަކުން
އިޖާބަދިނުމުގެ ޤާބިލުކަން އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތައް
ކަނޑައަޅައި، އެކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން .
(އ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ރާއްޖޭގައި ފެތުރިފައިވާ ނިސްބަތާއި އެފަދަ ޢަމަލުތައް ހިނގަމުންދާ
ނިސްބަތާއި ސަބަބާއި ޒާތާއި ވަށްޓަފާޅިއާ ގުޅޭގޮތުންނާއި، އެފަދަ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށް
އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރަންޖެހޭ ދިރާސާތައް ކުރުމާއި، ހޯދަންޖެހޭ
ތަފާސްހިސާބުތައް ހޯދުމާއި، އޭގެތެރެއިން ޝާއިޢުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ޝާއިޢުކުރުން .
(ވ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުތައް ބަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި،
އެމީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ވައްތަރާއި ބާވަތާއި ނިސްބަތާއި
މިންގަނޑުތައް ކަނޑައަޅައި ތަންފީޛުކުރުން .
(މ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުން ދުޅަހެޔޮ ދިރިއުޅުމަކަށް އަނބުރާ ގެނައުމަށް
އެހީތެރިވުމަށްޓަކައި ބައިތިއްބަންޖެހޭ ވަގުތީ ރައްކާތެރިކަމުގެ މަރުކަޒުތައް ބިނާކުރުމާއި،
30

އެފަދަ މަރުކަޒުތައް ހިންގާ އެހެން ފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިވުމާއި، އެފަދަ މަރުކަޒުތަކުގެ
މިންގަނޑުތަކާއި ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކާއި އަމާޒުތައް ކަނޑައަޅައި މޮނިޓަރކުރުން .
(ފ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގާ މީހުން އިޞްލާޙުވުމަށާއި ދުޅަހެޔޮ ދިރިއުޅުމަކަށް ރުޖޫޢަވުމަށް
އެހީތެރިވެދިނުމުގެގޮތުން އެންގަރ މެނޭޖްމަންޓް ތެރަޕީއާއި ކައުންސިލިންގެ ޚިދުމަތްދިނުން .
(ދ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނަށް އެހީތެރިވާ މުއައްސަސާތަކާއި، އެފަދަ ޚިދުމަތްދޭ
ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުގެ ޢަމަލުތައް ބަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި، އެމީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ
އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ވައްތަރާއި ބާވަތާއި ނިސްބަތާއި މިންގަނޑުތައް ކަނޑައެޅުން .
(ތ) އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުން ތަބާވާންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކާއި އުސޫލުތަކާއި ކޯޑް އޮފް ކޮންޑަކްޓް
ކަނޑައެޅުމާއި، އެކޯޑާއި ޚިލާފުވާ މީހުންގެ މައްސަލަ ބެލުމާއި، އެމީހުންނާމެދު އަޅާނެ
ފިޔަވަޅުތަކާމެދު މިނިސްޓަރަށް ލަފާދިނުން .
(ލ) ޤާނޫނާއި ގަވާއިދު ހަދާ ފަރާތްތަކާއި، ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅާ ފަރާތްތަކަށް ގެވެށި އަނިޔާގެ
ކަންކަމުގައި ލަފާއާއި މަޢުލޫމާތުދިނުން .
(ގ) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންނަށް ވަގުތީ ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދޭ
މަރުކަޒުތައް ހިންގުމަށް މިންގަނޑުތަކާއި ހަމަތަކާއި އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުމާއި އަދި އެފަދަ
މަރުކަޒުތަކުން ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކުގެ ފެންވަރުބެލުން .
މުވައްޒަފުން 54. (ހ) އޮތޯރިޓީގެ މަގާމުތައް ކަނޑައަޅައި، އެ މަގާމުތައް އުފައްދައި، އެ މަގާމުތަކުގެ ޝަރުޠުތައް
ކަނޑައަޅައި، އެ މަގާމުތަކުގެ މުސާރައާއި ޢިނާޔަތް ކަނޑައަޅައި، އެ މަގާމުތަކަށް މީހުން
ހަމަޖައްސާނީ އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުން ކަ ނޑައަޅާ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ .
(ށ) އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންނަކީ، ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނެއްނޫނެވެ. އެހެންނަމަވެސް،
ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2007 (ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ސިވިލް
ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަށް ލިބިދޭ ރައްކާތެރިކަން ކަމާގުޅޭ ނިސްބަތަށް ލިބިގެންވާ ބަޔަކަށް،
އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުން ވާންވާނެއެވެ .
ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ހިމެނުން 55. (ހ) ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކޮންމެ އަހަރަކު، ވިދިގެން އަންނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު
ފާސްކުރާއިރު، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވުމަށާއި ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ
މީހުންނަށް އެހީފޯރުކޮށްދިނުމަށް ބޭނުންވާ އެކަށީގެންވާ ޢަދަދެއްގެ ފައިސާ، އެ ބަޖެޓު
މެދުވެރިކޮށް، އޮތޯރިޓީއަށާއި ފުލުހުންނަށް ކަނޑައަޅައި، ދޫކުރަންވާނެއެވެ .
(ށ) ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކޮންމެ އަހަރަކު، ވިދިގެން އަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރާއިރު
އޮތޯރިޓީ ހިންގުމަށާއި މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން
ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތްތައް އޭގެ އެންމެ ފުރިހަމަގޮތުގައި ކުރުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަށް ފައިސާ
ކަނޑައަޅައި، ދޫކުރަންވާނެއެވެ .
(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ފައިސާ އެކަށައެޅުމުގައި، އޮތޯރިޓީންނާއި ފުލުހުން އެދޭ
މިންވަރަށް ފައިސާ ދޫކުރުމަށް، ވީއެންމެ ފުޅާދާއިރާއެއްގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
31

މަސައްކަތްކުރަންވާނެއެވެ .
(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ ފައިސާއަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދޫކުރާ
ފައިސާއާ ވަކިން ދޫކުރަންޖެހޭނެ ފައިސާއެކެވެ .
އެގާރަވަނަ ބައި
ޢާންމު އުސޫލުތައް
ބައެއް ތަފްޞީލްތައް 56. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނެރޭ ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރެއްގެ ދަށުން، ރައްކާތެރިކުރެވިގެންވާ ފަރާތާބެހޭ
ހާމަނުކުރުން
މަޢުލޫމާތު ނުވަތަ އެފަރާތުގެ ކުއްޖެއްގެ މަޢުލޫމާތު، ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ އުސޫލެއްގެމަތިން މެނުވީ،
ޝާއިޢުކުރުމަކީ ނުވަތަ ޢާންމުކޮށް އެންގުމަކީ، ނުވަތަ ކަމާނުބެހޭ ފަރާތަކަށް އެ މަޢުލޫމާތެއް ދިނުމަކީ،
މި ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާކަމެއްނޫނެވެ .
މަޢުލޫމާތު ހޯދުމާއި 57. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން، އޮތޯރިޓީން އަދާކުރަންޖެހޭ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު،
ހާމަކުރުން
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަމަކޮންމެ މުއައްސަސާއަކުންވެސް އޮތޯރިޓީއަށް ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ
މަޢުލޫމާތަކަށް އޮތޯރިޓީން އެދިއްޖެހިނދެއްގައި، އެކަމެއް، އެ އެދުނު ފަރާތަކުން ކޮށްދިނުމަކީ މި
ޤާނޫނު އެފަރާތެއްގެ މައްޗަށް ލާޒިމުކުރާކަމެކެވެ .
ރެކޯޑު ބެލުން 58. (ހ) އޮތޯރިޓީގެ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި، ބަލިމީހަކާ ބެހޭގޮތުން ހޮސްޕިޓަލެއްގައި ނުވަތަ
ޞިއްޙީ މަރުކަޒެއްގައި ބެހެއްޓިފައިވާ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ރެކޯޑުތަކުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް
ރެކޯޑެއް ބަލަން ބޭނުންވެއްޖެހިނދެއްގައި، އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ރެކޯޑެއް އޮތޯރިޓީއަށް
ދޫކުރަންވާނެއެވެ .
(ށ) އޮތޯރިޓީގެ ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށްޓަކައި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލަކާ ގުޅޭގޮތުން ފުލުހުން
ބަލަހައްޓަމުންދާ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ރެކޯޑުތަކުގެ ތެރެއިން ރެކޯޑެއް ބަލަން
ބޭނުންވެއްޖެހިނދެއްގައި، އެ މަޢުލޫމާތެއް ނުވަތަ ރެކޯޑެއް އޮތޯރިޓީއަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ .
ރިޕޯޓުކުރަންޖެހޭ ކަންކަން 59. ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލާ ގުޅޭގޮތުން، ރިޕޯޓުކުރަންޖެހޭ ކަންކަމަކީ ކޮބައިކަން އަދި، އެކަންކަން
ކަނޑައެޅުން
ރިޕޯޓުކުރަންޖެހޭ މީހުންނަކީ ކޮބައިކަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދެއްގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ .
ދޮގު މަޢުލޫމާތުދިނުން 60. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީއަށް ލިބިގެންވާ ބާރެއްގެ ދަށުން ކުރާ ސުވާލަކަށް،
ކަނޑައެޅިގެން ދޮގު މަޢުލޫމާތު، ޖަވާބުގެގޮތުގައި ދީގެންނުވާނެއެވެ. އަދި ކަނޑައެޅިގެން ތެދު
އެނގިހުރެ ދޮގު ހަދައިގެންނުވާނެއެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާގޮތާ ޚިލާފަށް ޢަމަލުކުރާ މީހާ އެކުރަނީ ޖިނާއީ ކުށެކެވެ. އެ ކުށުގެ
އަދަބަކީ 15,000/- (ފަނަރަހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ .
އެހީތެރިވެދިނުން ލާޒިމުވުން 61. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ ކުޑަކުރުމަށްޓަކައި،
ނުވަތަ އެކަމުން ރައްޔިތުން ސަލާމަތްކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި އޮތޯރިޓީން
ކުރަންޖެހޭކަމެއް ކުރުމުގައި، މީހުން ދިރިއުޅޭ ތަނެއްގެ ވެރިފަރާތުން އެއްވެސް
އެހީތެރިކަމަކަށް އޮތޯރިޓީން އެދިއްޖެހިނދެއްގައި، އެ އެހީތެރިކަމެއް އެފަރާތަށް
32

ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ .
(ށ) އޮތޯރިޓީގެ މަސައްކަތާގުޅިގެން ފުލުހުންގެ އެހީތެރިކަމަށް އެދުމަކީ ކުރެވިދާނެކަމެކެވެ. އަދި
ފުލުހުންގެ އެހީތެރިކަމަށް އެދިއްޖެކަމަށްވާނަމަ، އެ އެހީތެރިކަން ފުލުހުން
ފޯރުކޮށްދޭންވާނެއެވެ .
(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އޮތޯރިޓީން ކުރުމަށް ބާރުލިބިދޭކަމެއް، މި ޤާނޫނުގެ ދާއިރާގެތެރޭގައި
ކުރަމުންދަނިކޮށް، އެއިންކަމަކަށް ހުރަސްއަޅައި އެއިންކަމެއް ކުރިޔަނުދިނުމަށް،
އެއްވެސްކަމެއް، އެއްވެސް މީހަކު ކޮށްގެންނުވާނެއެވެ .
(ރ) ކޯޓު އަމުރަކާނުލާ މީހުން ދިރިއުޅޭ ތަނަކަށް ވަނުމަށް ހުއްދަނުދިނުން އެއީ، އޮތޯރިޓީގެ
މަސައްކަތަށް ހުރަސްއެޅީކަމުގައެއް މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ނުބެލެވޭނެއެވެ .
ޢާއްމު ކުށް 62. މި ޤާނޫނުގައި ވަކިކަމެއް ނުވަތަ ޢަމަލެއް އެއީ، ކުށެއްކަމަށް ބަޔާންކޮށް، އެ ކުށަށް އަދަބު
ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށުގެ އިތުރަށް، މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރެވޭ ޢަމަލާއި މި ޤާނޫނުގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތާ ޚިލާފަށް ކުރެވޭ ޢަމަލާއި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތާ ޚިލާފަށް ކުރެވޭ
ކަންކަމަކީވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރެވޭ ޖިނާއީ ކުށެވެ. އެފަދަ ކުށެއްގެ އަދަބަކީ، 10,000/-
(ދިހަހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑުނޫން ޢަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ .
ދަޢުވާ ނުކުރުން 63. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރުން ލާޒިމުކުރާކަމެއް ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކުރުން
ލާޒިމުކުރާކަމެއް، މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެގޮތުން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދު
ތަންފީޛުކުރުމުގެގޮތުން، އޮތޯރިޓީގެ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން މުވައްޒަފަކު ހެޔޮނިޔަތުގައި ކުރުމުން،
އޭނާގެ މައްޗަށް އެއްވެސް ދަޢުވާއެއް ކުރެވިގެންނުވާނެއެވެ. އަދި، އެކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން އޭނާ
ޤާނޫނީގޮތުން ނުވަތަ ޝަރުޢީގޮތުން އެއްވެސް ޒިންމާއެއް އުފުލާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ .
ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ 64. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިންގޭ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީ ހޯދިދާނެއެވެ. އަދި ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހުންގެ ތެރެއިން ފުދުންތެރިކަންނެތް މީހަކު ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަމަށް
އެދެފިނަމަ، ޤާނޫނީ ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަން އޭނާއަށް ހޯދައިދިނުމަކީ ދައުލަތުގެ ޒިންމާއެކެވެ .
ޚަރަދު 65. ގެވެށި އަނިޔާގެ މައްސަލައަކީ، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތަށް އުނދަގޫކުރުމުގެގޮތުން ނުވަތަ
ފުރައްސާރަކުރުމުގެގޮތުން ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނުވަތަ ހެއްކެއް ނެތި ހުށަހަޅާފައިވާ
މައްސަލައެއްކަމަށް ކޯޓަށް ޤަބޫލުކުރެވިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމުގެ ސަބަބުން
ހިނގައިދިޔަ ޚަރަދު ދިނުމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ކޯޓުން އަމުރު ކުރެވިދާނެއެވެ .
ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން 66. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުލުހުންނާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ ކަންކަމާއި ކޯޓާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ
ކަންކަން ފިޔަވައި، އެހެން ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ
އޮތޯރިޓީންނެވެ. ފުލުހުންނާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ ކަންކަމާގުޅޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ފުލުހުންނެވެ.
ކޯޓާ ޙަވާލުކުރެވިގެންވާ ކަންކަމާގުޅޭ ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ ކޯޓުންނެވެ .
(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުތައް މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަންފަށާ ތާރީޚުން
ފެށިގެން 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި، ޢާންމުކޮށް އިޢުލާނުކުރަންވާނެއެވެ .
33

މާނަކުރުން 67. މި ޤާނޫނުގައި އެހެންގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާހިނދަކު، އަންނަނިވި ޢިބާރާތްތަކާއި ލަފްޒުތަކަށް
މާނަކުރެވޭނީ ތިރީގައިއެވާގޮތަށެވެ .
(ހ) "ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އަމުރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ މި ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
ނެރޭ ކޯޓު އަމުރަށެވެ .
(ށ) "ރަޖިސްޓަރީކޮށްގެން ހިންގާ އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާތައް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޤާނޫނުގައިވާ
ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓަރީކޮށްގެން ހިންގާ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ތެރެއިން ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ މަޞްލަޙަތު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ މަޤްޞަދުގައި ހިލޭސާބަހަށް ހިންގާ
އަދި އޮތޯރިޓީގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ އަމިއްލަ ޖަމްޢިއްޔާތަކަށެވެ .
(ނ) "ރިޕޯޓުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިނގައިފިކަމުގެ
ތުހުމަތުކުރެވޭހިނދު، ނުވަތަ އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިނގާފާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭހިނދު، ނުވަތަ
އެފަދަ ޢަމަލެއް ނުހިނގާނުދާނެކަމަށް ބެލެވޭހިނދު، އެކަން ފުލުހުންނަށް ނުވަތަ އޮތޯރިޓީއަށް
މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަންގާ އެންގުމަށެވެ .
(ރ) "ބަހުގެ ހަމަލާދިނުމާއި ނަފްސާނީގޮތުން އަނިޔާކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ކަނޑައެޅިގެން
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ ހުރުމަތް ކަނޑުވާލުމަށް ނުވަތަ އޭނާ ލަދުގެންނެވުމަށް
އަމާޒުކޮށްގެން ހިންގޭ ޢަމަލުތަކަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނޭނެއެވެ .
(1) ތަކުރާރުކޮށް ބަހުގެ ހަމަލާދިނުން، މަލާމާތްކުރުން ނުވަތަ އެމީހަކު ހިތްހަމަނުޖެހޭފަދަ
ނަންނަމުން މުޚާޠަބުކޮށް ފުރައްސާރަކުރުން .
(2) ހިތްދަތިކަން ލިބޭފަދަ ޢަމަލެއް ކޮށްފާނެކަމުގެ ބިރު ތަކުރާރުކޮށް ދެއްކުން .
(3) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ ރައްކާތެރިކަމާއި މިނިވަންކަމާއި
އަމިއްލަވަންތަކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ނޭދެވޭ އަސަރު ފޯރާފަދަ ގޮތަކަށް
ހަސަދަވެރިކަމުގެ ޢަމަލުތައް ހިންގުން .
(ބ) "ބިރުދެއްކުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް
އަނގަބަހުން ބިރުދެއްކުމަށް ނުވަތަ އޭނާގެ ހިތުގައި ބިރުވެރިކަން އުފެދޭފަދަ ގޮތަކަށް
އަނގަބަހުން ބިރުދެއްކުމަށެވެ .
(ޅ) "ބެލެނިވެރިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ދަރިއަކު ނުވަތަ މީހަކު ނުވަތަ ކުއްޖަކު ބެލެހެއްޓުމުގެ
ޒިންމާ ޝަރުޢީގޮތުން ނުވަތަ ޤާނޫނީގޮތުން ޙަވާލުވެފައިވާ މީހާއަށެވެ .
(ކ) "ކުޑަކުދިން" ނުވަތަ "ކުދިން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/91
(ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކުޑަކުދިންކަމަށް ބުނެފައިވާ
ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފަރާތަކަށެވެ.
(އ) "ކޯޓު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ
ކުށްތައް ބެލުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށާއި އެނޫން ހުރިހާ ޙާލަތްތަކުގައި ފެމިލީ
34

ކޯޓަށެވެ. ނުވަތަ އެ ކޯޓުތަކަށް ލިބިފައިވާ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށެވެ.
(ވ) "ޢާއިލާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، އަންނަނިވި މީހުން ހިމެނޭގޮތަށެވެ .
(1) ކައިވެނީގެ ގުޅުމުން ގުޅިގެންވާ މީހުން؛
(2) ކައިވެނީގެ ގުޅުމުން ގުޅިގެންވާ މީހުންނަށް، އެ ކައިވެނީގެ ތެރެއިން، ނުވަތަ އެއިން
މީހަކު ކޮށްފައިވާ އެހެން ކައިވެންޏެއްގެ ތެރެއިން ލިބިފައިވާ ދަރިން؛
(3) ލޭގެ ގުޅުމުން ގުޅިފައިވާ މީހުންނާއި ކައިވެނީގެ ގުޅުމުން ގުޅިފައިވާ މީހުން؛
(4) އެއް ގެއެއްގައި ދިރިއުޅޭ ބައެއްގެ ތެރެއިން، މީހަކު ޚަރަދުކޮށްގެން އެހެން މީހުން
ބަލަހައްޓައި ޚަރަދުކުރާނަމަ، ޚަރަދުކުރާ ފަރާތާއި އެފަރާތުން ބަލަހައްޓާ މީހުން .
(މ) "އެކުގައި ދިރިއުޅޭ ގެ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާއާއި
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ ގެވެށި ގުޅުމަކުން ގުޅިފައިވީހިނދު ދިރިއުޅެމުން އަންނަ
ނުވަތަ އެއް އިރެއްގައިވެސް ދިރިއުޅުނު ގެއަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި އެ ދެމީހުންގެ މިލްކުވެރިކަން
ހިމެނޭ ގެތަކާއި، އެކުގައި ނުވަތަ ދެމީހުންކުރެ މީހެއް ވަކިން ކުއްޔަށް ހިފައިގެންއުޅޭ ގެއާއި،
އެ ދެމީހުންގެ މިލްކުވެރިކަން ނުހިމެނޭ ނަމަވެސް ގެވެށި އަނިޔާ ހިންގި މީހާގެ ޢާއިލާއަށް
ނިސްބަތްވާ ގެވެސް ހިމެނެއެވެ .
(ފ) "އޮތޯރިޓީ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރެވޭ
ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން އޮތޯރިޓީއަށެވެ .
(ދ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ފެމިލީ ޕްރޮޓެކްޝަން އޮތޯރިޓީގެ ޒިންމާ އުފުލާ
މިނިސްޓަރަށެވެ. ނުވަތަ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވުމަށް ޤައުމީ ފެންވަރުގައި ކުރެވޭ
މަސައްކަތްތަކުގެ ޒިންމާ އުފުލާ މިނިސްޓަރަށެވެ .
(ތ) "މާލީގޮތުން ނުވަތަ އިޤްތިޞާދީގޮތުން ދަތިކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، އަންނަނިވި
ކަންކަން ހިމެނޭގޮތަށެވެ .
(1) އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނެތި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާއަށް މާލީގޮތުން
ނުވަތަ އިޤްތިޞާދީގޮތުން އެނާއަށް ލިބުން ޙައްޤު އެއްޗެއް ނުވަތަ ދިރިއުޅުމުގެ
ޒަރޫރީ ބޭނުންތަކަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ އެއްޗެއް ނުދީ ހިފެހެއްޓުމަށެވެ. ގެއަށް
ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ތަކެއްޗާއި، އެގެއެއްގައި ދިރިއުޅޭ ޙާލަތުގައި އެގެއަކަށް
ކުލިދައްކަންޖެހޭނަމަ، އެ ކުލިދެއްކުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ ނުވަތަ
ގެ ރަހުނުކޮށްފައިވާނަމަ ރަހުނު ހިފި ފަރާތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދެއްކުން
ހިމެނޭގޮތުންނެވެ. ނުވަތަ؛
(2) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވާ މީހާގެ މަޞްލަޙަތެއްއޮތް މުދަލެއް ނުވަތަ ގޭގައި
ހުރި ސާމާނު ނުވަތަ އާލާތް، އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނެތި، އުކާލުމަށް ނުވަތަ
35

ނައްތާލުމަށެވެ .
(ލ) "މިނިސްޓްރީ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހުއްޓުވުމަށް ޤައުމީ ފެންވަރުގައި
ކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކުގެ ޒިންމާ އުފުލާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާއަށެވެ .
(ގ) "މުދަލަށް ގެއްލުންދިނުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ
މުދަލަކަށް ނުވަތަ އެމީހާގެ މަޞްލަޙަތެއްއޮތް މުދަލަކަށް ގަސްދުގައި ގެއްލުމެއްދިނުމަށް ނުވަތަ
ނައްތާލުމަށެވެ .
(ޏ) "ފަހަތުން ހިނގުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ތަކުރާރުކޮށް ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ
މީހާގެ ފަހަތުން ތަކުރާރުކޮށް ހިނގުމާއި އޭނާ ދާތަނަކަށް ދިޔުމާއި އޭނާއާ ކުރިމަތިލުމާއި
ގޯނާކުރުން ހިމެނޭގޮތަށެވެ .
(ސ) "ފައިސާގެ ބަދަލު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގާ މީހާ، އޭނާ ހިންގި
ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުގެ ސަބަބުން އެ އަނިޔާ ލިބުނު މީހާއަށް ލިބުނު ޖިސްމާނީ
ގެއްލުމަށާއި ނަފްސާނީ ގެއްލުމަށް ފައިސާގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 31 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާގެ މައްޗަށް އަމުރުކޮށް ނެރޭ
ކޯޓު އަމުރު މެދުވެރިކޮށް، ނަގައިދޭ ބަދަލަށެވެ .
(ޑ) "ދިރިއުޅޭނެ ގެއަކާއި ގުޅިގެން ކުރާ ކޯޓު އަމުރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ
31 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ނެރޭ އަމުރަށެވެ .
(1) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ އޭނާ ދިރިއުޅެމުންއައި ގެ، އެފަދަ ގެއަކީ
އޭނާއަށް ޤާނޫނީގޮތުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގޮތަކުން އެއްވެސް މިލްކުވެރިކަމެއްއޮތް
ގެއެއްކަމުގައި ނުވިނަމަވެސް، އެގެއަކުން އޭނާ ނެރެލުން، ނުވަތަ އޭނާއަށް އުދަގޫވާ
ޒާތުގެ ކަންތައްތަކާއި، އޭނާ އެގޭގައި ދިރިއުޅުމަށް ދަތިވާފަދަ ކަންކަންކުރުން ގެވެށި
އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާގެ މައްޗަށް މަނާކޮށް ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު؛
(2) އެކުގައި ދިރިއުޅެމުން އައި ގެއަކުން ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ ނުކުތުމަށް
އަންގައި ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު؛
(3) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ ދިރިއުޅޭ ބަޔަށް ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި
މީހާ ނުވަތަ އެމީހާގެ ތިމާގެ މީހުން ވަނުން މަނާކޮށް ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު؛
(4) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ، އެކުގައި ދިރިއުޅޭ ގެއެއްގެ މިލްކުވެރިކަން
އެހެން ފަރާތަކަށް ބަދަލުކުރުން ނުވަތަ އެގެއެއް ވިއްކާލުން ނުވަތަ މިލްކުވެރިކަމަށް
އުނިކަމެއް އަތުވެދާނެ އެންމެހައި ކަންކަން މަނާކޮށް ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު؛
(5) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގި މީހާ، އެކުގައި ދިރިއުޅޭ ގެއަކުން އޭނާއަށް
ލިބެންއޮތް ބައެއް ކޯޓުގެ ހުއްދައާ ނުލާ ދޫކޮށްލުން ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓުން ކުރާ އަމުރު .
36

(ޒ) "ގެވެށި އަނިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލުތަކަށެވެ .
(ޓ) "ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލު ހިންގާ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި ގުޅުމުމަކުން ގުޅިފައިވާ
ނުވަތަ މީގެ ކުރިން އެފަދަ ގުޅުމަކުން ގުޅިފައިވާ މީހެއްގެ މައްޗަށް ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް
ހިންގާފައިވާ ނުވަތަ ހިންގާފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާއަށެވެ .
(ޔ) "ގެވެށި ގުޅުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގުޅުމަށެވެ .
(ޕ) "ގޯނާކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް އަނިޔާއެއް
ލިބިދާނެކަމުގެ ބިރު އިޙްސާސްވާފަދަ ގޮތަކަށް ޢަމަލުތައް ބެހެއްޓުމަށެވެ. މީގެ ތެރޭގައި
އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ .
(1) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާ ދިރިއުޅޭ ގެއެއްގެ ނުވަތަ މަސައްކަތްކުރާ
ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ތަނެއްގެ ނުވަތަ ކިޔަވައިދޭ ނުވަތަ ކިޔަވަންދާ ތަނެއްގެ
ނުވަތަ އެނޫންވެސް އޭނާ ޢާންމުކޮށް ޒިޔާރަތްކުރާ ތަންތަނުގެ ބޭރުގައި ނުވަތަ
ކައިރީގައި މަޑުކޮށްގެންހުރުމާއި ފަހަތުން ހިނގުން .
(2) ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް އަމިއްލައަށް ނުވަތަ އެހެން މީހެއް
މެދުވެރިކޮށްނަމަވެސް ފޯނުކޮށްގެން، ޖެއްސުންކުރުން.
(3) ސިޓީ، ޓެލެގްރާމް، ޕާރްސަލް، ފެކްސް، އެސް.އެމް.އެސް، އިލެކްޓްރޯނިކް މެއިލް
ނުވަތަ މިނޫންވެސް އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން ތަކެތި ނުވަތަ މެސެޖު ގެވެށި އަނިޔާގެ
ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާއަށް ތަކުރާރުކޮށް ފޮނުވައިގެން އުނދަގޫކުރުން.
(ޖ) "ޞިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށުގައި
ޢާންމުންނަށް ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ޞިއްޙީ މަރުކަޒުތަކުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ
ޑޮކްޓަރުންނަށާއި ނަރުހުންނަށާއި ހެލްތު ވަރކަރުންނަށެވެ .
(ޗ) "ޞިއްޙީ މަރުކަޒު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ މަޤްޞަދަށްޓަކައި
އޮތޯރިޓީން ކަނޑައަޅާ އިޢުލާނުކޮށްފައިވާ ޞިއްޙީ މަރުކަޒުތަކުގެ ތެރެއިން މަރުކަޒަކަށެވެ.
(ހހ) "ޕްރޮގްރާމް" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، މަޝްރޫޢުތަކާއި، ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި، ފަރުވާގެ
ފިޔަވަހިތަކާއި، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޢަމަލުތައް ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ހިންގޭ އެކިއެކި ކަންކަން
ހިމެނޭގޮތުންނެވެ .
(ށށ) "ޖިންސީ އަނިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ ޖިންސީ
ދުޅަހެޔޮކަމަށް ނޭދެވޭ އަސަރުކުރާފަދަ އަނިޔާކުރުމާއި ލަދުގެންނެވުމާއި މިނޫންވެސް މިފަދަ
ޢަމަލުތަކަށެވެ .
37

(ނނ) "ޖިސްމާނީ އަނިޔާ" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، ގެވެށި އަނިޔާގެ ޝިކާރައަކަށްވީ މީހާގެ މައްޗަށް
އެއްވެސް ޖިސްމާނީ އަނިޔާގެ ޢަމަލެއް ހިންގުމަށް ނުވަތަ ހިންގަފާނެކަމުގެ ބިރުދެއްކުމަށެވެ.
(ރރ) "ޗްފީ އެގްޒެކެޓިވް އޮފިސަރު" ކަމަށް ބުނެފައިއެވަނީ، އޮތޯރިޓީގެ ބޯޑުން ނިންމާ ނިންމުންތައް
ތަންފީޛުކޮށް، އޮތޯރިޓީ ދުވަހުން ދުވަހަށް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ އުފުލާ އެންމެ އިސް އިދާރީ
މުވައްޒަފަށެވެ .
ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރުން 68. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ޤާނޫނު ފާސްވެ، ތަޞްދީޤުކޮށް، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި
ޝާއިޢުކުރެވޭ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ .
____
38